

deemoeraat

december 1969 - 3e jaargang no. 2

INHOUD

Het congres

- Gecorrigeerde agenda	2
- Congresvoorzitters	2
- Correcties	2
- Besluitenlijst Leiden	3
- Besluitenlijst Den Haag	3
- Verslag geschillencommissie	4
- Verslag rapportagecommissie (voor rapport inzake secretariaat zie pag. 13)	4
- Verslag commissie '70	4
- Jaarverslag secretaris	4 / 5 / 6
- Amendementen huishoudelijk reglement	6 / 7 / 8 / 9 / 10
- Congresreglement	10
- Motie Bark - Mevr. v. d. Kaaden	11
- Voorstellen hoofdbestuursverkiezing	11
- Candidaten hoofdbestuur	13
- Moties van politieke aard	12
- Programma verkeer en vervoer	13
- Amendementen en moties over landelijk deel provinciaal programma	14

Niet op het congres betrekking hebbende

- Dankbetuiging	13
- Van de fractie	19
- Van het hoofdbestuur	21
- Van de werkgroepen	21
- Van de afdelingen	22
- Contributieregeling	24

AGENDA

- 10.00 1) Opening voorzitter
 2) Benoeming notulen- en stemcommissie
 3) Besluitenlijst Leiden
 4) Besluitenlijst Den Haag
- 10.15 5) Zakelijke verantwoording hoofdbestuur, w. o.
 a) Verslag geschillencommissie
 b) Verslag rapportagecommissie
 c) Verslag commissie '70
 d) Jaarverslag secretaris
- 11.15 6) a) Motie Bark-Mevr. van der Kaaden
 b) Voorstellen hoofdbestuur t. a. v. de hoofdbestuursverkiezing
om 12³⁰ - 2) c) Verkiezing van 4 hoofdbestuursleden in functie
- 11.30 7) Voorstellen tot wijziging en aanvulling van het huishoudelijk reglement
- 12.00 8) Rede H. van Mierlo, voorzitter Tweede Kamer fractie
- tot 14³⁰* 13.00 9) Verkiezingen en lunchpauze
 a) Kennismaking kandidaat-hoofdbestuursleden
om 14³⁰ 3) b) Verkiezing hoofdbestuursleden
 c) Verkiezing leden geschillen-, rapportage- en programmacommissies
- 14.00 10) a) Verantwoording hoofdbestuur t. a. v. de uitvoering van de Leidse resoluties
 b) Discussie over de inleiding tot het provinciaal programma
- 17.30 Pauze
- 18.30 11) Programmavoorstel Verkeer en Vervoer
- 18.45 12) Voorstel landelijk deel provinciaal programma
- 21.00 13) Eventuele behandeling van punten die tijdens de ochtendzitting niet of onvolledig aan de orde zijn geweest
- 22.00 14) Sluiting

CONGRESVOORZITTERS

M. G. Rood, Amsterdam
 H. J. Hofman, Vlaardingen
 W. A. F. Wilbers, Bergen op Zoom.

CORRECTIES

De volgende fouten zijn (tot dusverre) ontdekt in de congresdemocraat van november:

- Pag. 3, Congresreglement, art. 2. Aan het eind van de tweede regel moet na "kunnen" worden toegevoegd: "punten".
 Onder b) moet "vijf" vervangen worden door "één".
- Pag. 7, Inleiding vanwege het H. B. tot het provinciaal programma, vijfde regel van onderen. Tussen "beleidssectoren" en "fiscale verlichting" in te lassen: "- tot staan brengen van de bevolkingsgroei-".

Besluitenlijst van de Alg. Ledenvergadering gehouden te Leiden op 13, 14 en 15 sept. '68

In deze Democraat afgedrukt in gevolge besluit van de Algemene Ledenvergadering gehouden te 's Gravenhage op 31 mei en 1 juni 1969.

1. In de stemcommissie werden benoemd de heren Van Praag, Idsinga, Smit en Mulder.
2. In de notulencommissie werden benoemd mevr. Warnaar en de heren Nooteboom en Maas.
3. Een punt "Vaststellen notulen Helmond congres" werd toegevoegd aan de agenda van de eerstvolgende ALV.
4. Een huishoudelijk reglement hoofdbestuursverkiezingen, alleen bestemd voor de hoofdbestuursverkiezing in december 1968, werd vastgesteld zoals gepubliceerd in Congresdemocraat november 1968.
5. Een aantal redactionele en inhoudelijke wijzigingen in het politiek programma werden aangenomen, zoals vermeld in het programma, vierde druk, en aangegeven met "9.68".
6. Een viertal resoluties met inleiding en considerans werd aangenomen, zoals gepubliceerd in het boekje "De keuze van D'66".
7. Een bijlage bij de eerste resolutie werd aangenomen, met dien verstande, dat de definitieve tekst later zou worden opgesteld, waarbij de ingediende amendementen en alternatieven zouden worden verwerkt. De definitieve tekst is gepubliceerd in "Open deelneming en internationale gerichtheid; een eerste bijdrage tot discussie".

Besluitenlijst van de Alg. Ledenvergadering gehouden te Den Haag op 31 mei en 1 juni '69

1. In de notulencommissie werden genoemd mevr. Warnaar en de heren Verduin, Koreman en Van Leeuwen.
2. In de stemcommissie werden benoemd de heren Bos, Rouw en Franken.
3. Op voorstel van de notulencommissie van het congres te Leiden werd besloten geen notulen van dat congres te maken, doch een besluitenlijst te doen afdrucken in de Democraat.
4. De besluitenlijst van het congres te Arnhem, gepubliceerd in ref. 3, werd goedgekeurd.
5. De heer C. Th. van Maastrigt wordt gekozen in de programma commissie ter vervulling van de vacature Hekker.
6. Het financieel overzicht 1968 en het verslag van de kascommissie (ref. 1, pag. 20) werden goedgekeurd.
7. Bijlage A van het Huishoudelijk Reglement werd gewijzigd overeenkomstig amendement VII-1, ref. 2, pag. 78.
8. Een motie van de programma commissie, ref. 2, pag. 81, strekkende om amendementen die niet op programmavoorstellen betrekking hebben door te geven aan de betrokken werkgroepen en niet op dit congres te behandelen, werd aangenomen met uitzondering van amendement IX-12 (Overzall) dat behandeld is onder Democratisering Bedrijfsleven.
9. Motie VI-I (mevr. Gelderblom et al), ref. 2, pag. 75, beogend een meer gecoördineerde opbouw van enkele hoofdstukken in het politiek programma, werd aangenomen.
10. Motie VI-2 (Van Oldenborgh et al), ref. 2, pag. 75, strekkende tot het ontwerpen van meer initiatiefwetten, werd aangenomen zoals amendement door het hoofdbestuur.
11. Motie VI-3 (Böcker), ref. 2, pag. 76 werd verworpen (na herstemming 48% voor, 44% tegen, 7% blanco).

12. Een motie met betrekking tot de Nederlandse Antillen (bijlage 1) werd aangenomen.
13. Een aantal wijzigingen in de volgende hoofdstukken van het politiek programma werd aangenomen: Vrijheidsrechten, justitie, buitenland (ontwikkelingssamenwerking), onderwijs (exclusief tertiair en vormingswerk), technologie, democratisering bedrijfsleven, ruimtelijke ordening en monumentenzorg, gezondheidsbescherming.
Deze zullen in de vijfde druk van het programma worden opgenomen, en gemerkt "6.69".
14. Een aantal wijzigingen in het hoofdstuk Verkeer en Vervoer (bèhalve luchtvaart) moest wegens tijdgebrek naar een volgend congres worden verwezen.
15. De voorstellen in de hoofdstukken Landbouw, Verkeer en Vervoer (luchtvaart) en Volksgezondheid (kinderbescherming) werden naar de werkgroepen terugverwezen voor verdere studie.
16. Een discussie werd gehouden over de democratisering van het Hoger en Wetenschappelijk Onderwijs. De fractie verdedigde haar beleid in deze en twee moties werden aangenomen (bijlagen 2 en 3).
17. Een discussie werd gehouden aan de hand van de nota "naar een nieuwe bestuurlijke indeling", zie ref. 1, pag. 18. De visie van de prov. werkgroep Zuid-Holland (ref. 2, pag. 69) vond grote meerderheid, die van Schuyter (ref. 2, pag. 73) kleine meerderheid. De motie afd. Doetinchem, ref. 2, pag. 73, met voorstel om niet deel te nemen aan de provinciale statenverkiezingen, werd verworpen. Een vragenlijst (ref. 3, laatste twee pagina's) zal in Democraat gepubliceerd worden.
18. Een discussie werd gehouden over "De Gesprekken aan de Basis", ref. 1, pag. 22, en over de nuttige functie hiervan bestond overeenstemming. Over de organisatie waren twee stromen a) nieuw kanaal via "groep van honderd", of b) integratie in normale organisatie (afdelingen, regio's, werkgroepen).

Referenties:

1. Congres Democraat, april 1969.
2. Voorstellenboekje, deel I en II, eind mei 1969.
3. Protocolboekje, 1 juni 1969.

Motie

Het kongres van D'66, bijeen op 31 mei en 1 juni 1969, van mening dat Nederlandse troepen geen taak behoren te hebben ter handhaving van de orde op de Nederlandse Antillen en in Suriname, verzoekt de Tweede-Kamerfractie met kracht te streven naar een zodanige wijziging van het Statuut van het Koninkrijk dat het inzetten van militaire eenheden zoals thans gebeurt, in de toekomst onmogelijk zal zijn.

Motie

De Algemene Ledenvergadering van D'66, in vergadering bijeen op 31 mei 1969 te Den Haag overwegende, dat de door D'66 voorgestane radikale democratisering van de Nederlandse samenleving betekent, dat degenen die onderworpen zijn aan macht of gezag, democratische controle moeten kunnen uitoefenen op het gebruik van die macht of dat gezag, dat zulks met betrekking tot de instituten voor wetenschappelijk onderwijs betekent, dat alle betrokkenen in de werkgemeenschap van Universiteit en Hogeschool het recht krijgen tot medebeslissen over alle zaken die hun werksituatie betreffen, spreekt als haar mening uit, dat die democratisering concrete gestalte moet krijgen:

1. aan de basis van de universiteit, t.w. de relatie tussen docenten en studenten in onderwijs en onderzoek en het daarbij betrokken niet-wetenschappelijke personeel,
  2. als logische consequentie hiervan, in de bestuursstructuur van Universiteit en Hogeschool,
- en bepleit - om te beginnen - als uitwerking van deze uitgangspunten:
- A. een nieuwe definitieve van het begrip fakulteit, zowel wat betreft haar functie in onderwijs, onderzoek en beheer, als haar personele samenstelling (in eerste instantie zal art. 54 van de wet op het W.O. gewijzigd moeten worden in die zin, dat de fakulteiten worden gevormd door al degenen die er werkzaam zijn).
  - B. een nieuwe bestuursstructuur die de gelijkwaardigheid van de deelnoten dient te benadrukken (met name art. 39 en 61 van de wet op het W.O.).

democraat
d

uitgave van de politieke
partij Democraten '66

eindredacteur:
Jan G. Huygens
Van Trigtstraat 24
Den Haag
Tel. 070-242761

administratie:
Democraat
Keizersgracht 576
Amsterdam
tel. 020-226996
Postgiro:
1477777 t.n.v.
Administratrice
Democraat

advertentietarieven
bij het secretariaat
Druk Luna Delft

Daarbij zijn openbaarheid en een actief informatiebeleid onmisbare elementen.

- C. de rol van de wetgever in deze dient verder beperkt te blijven tot:
1. het formuleren van de eisen, op het stuk van de democratisering, waaraan moet zijn voldaan voordat de overheid de financiële middelen verschaft.
  2. het stimuleren van de onderwijskundige vernieuwing (nu reeds mogelijk via art. 54) door een gericht subsidiebeleid.
- en geeft de werkgroep Hoger en Wetenschappelijk Onderwijs in overweging het bovenstaande in concrete programmapunten te verwerken, en daarbij de verantwoordelijkheid van de Universiteit en Hogescholen t. o. v. de maatschappij te betrekken.

Holtslag, Kottman, Mertens,
De Boer, Koenen.

Motie

De Algemene Ledenvergadering van D'66, in vergadering bijeen op 1 juni 1969 te Den Haag overwegende dat de motie Holtslag is aanvaard, spreekt uit dat buitenparlementaire acties -zoals bezettingen- om de democratiseringsdoelinden, genoemd in deze motie, te bereiken, mits gevoerd zonder opzettelijke schade aan persoon en goed toe te brengen, aanvaardbaar zijn en zelfs gewenst, als feitelijk vast staat dat bij andere betrokken partijen geen bereidheid bestaat om terzake tot open en serieus overleg te komen; dat het doel van deze acties zal moeten zijn om dit overleg op gang te brengen.

Van der Ven, Van Blokland, Sarber,
Fetter, Schwarz.

Verslag geschillencommissie

De geschillencommissie kwam, na de installatievergadering, één keer bijeen voor bespreking van de werkwijze.

Er deden zich in het afgelopen werkjaar geen geschillen voor.

26-11-1969

w.g. W. F. Hartkamp

Verslag rapportagecommissie over het jaar 1969

1. De rapportagecommissie bestond in dit verslag-jaar uit:

M. P. Polhuis (voorzitter)
C. Th. O. Mulie (secretaris)
M. v. d. Kimmenade
H. Meier
R. J. Ovezall

De heer H. Meier trad halverwege het verslagjaar af als lid van de commissie wegens onverenigbaarheid van het lidmaatschap ex art. 69.2 hr. In de vacature is tot nu toe niet voorzien.

2. De onderlinge contacten tussen de leden van de commissie hebben voornamelijk via de telefoonlijnen gelopen. De commissie is door een samenloop van omstandigheden nog nooit voltallig bijeen geweest.
3. In het kader van de taak welke de rapportagecommissie is opgelegd in artikel 41 hr ontving de commissie 2 verzoeken om informatie te verstrekken aan de alv, te weten:
  - a. Een verzoek om rapport uit te brengen over het beleid van het hb cq db ten aanzien van het landelijk secretariaat. Dit rapport zal aan de alv. d. d. 13-12.69 worden uitgebracht.
  - b. Een verzoek rapport uit te brengen over de kwestie gerezen rond de notulen van het Leidse congres. Een eerste oriënterend gesprek met de adressant heeft plaats gehad.

De taak van de commissie zoals deze wordt omschreven in de artikelen 43 en 80 hr is tot nu toe niet uit de verf gekomen. Voorzover het de taak voortvloeiend uit art 80 hr betreft behoeft dit geen nadere toelichting. Ten aanzien van de taak voortvloeiend uit art. 43 het volgende: Het Haagse congres, dat in hoofdzaak een programmacongres was, is voorbereid door de programmacommissie. Hoewel de rapportagecommissie geruime tijd voor het congres het hb attent had gemaakt op de reglementaire procedure heeft de programmacommissie pas in een zeer laat stadium contact opgenomen met de rapportagecommissie. Gezien de weinige nog beschikbare tijd en de aard van de op het congres te behandelen stof heeft de commissie tijdens een gesprek met het hb toegestemd in een afwijking van de reglementaire procedure. Er werd overeengekomen dat de commissie passief zou blijven en pas in actie zou komen indien indieners van amendementen of moties klachten zouden uiten over de behandeling van hun voorstellen. Ons is niet gebleken dat de gang van zaken moeilijkheden heeft veroorzaakt.

4. Bij de contacten tussen hb cq db en rapportagecommissie hebben verschillen in interpretatie van enkele artikelen in het huishoudelijk reglement een rol gespeeld. In verband hiermee meende het hb cq db aanvankelijk t. a. v. van ons onderzoek naar het secretariaatsbeleid

een afwijzende houding te moeten aannemen. Tijdens een gesprek tussen db en rapportagecommissie werd een zekere mate van overeenstemming bereikt waarbij het db vooralsnog de reglementsinterpretatie aanvaardde. Tevens werd afgesproken te gelegentijd een "test-case" voor te leggen aan de geschillencommissie teneinde jurisprudentie te verkrijgen t. a. v. de interpretatie van enkele artikelen in het huishoudelijk reglement de rapportagecommissie betreffende. Overigens is het duidelijk dat het huish. reglement enkele artikelen betreffende de rapportagecommissie bevat welke aanvulling behoeven. Dit heeft er toe geleid dat aan de alv in deze een tweetal voorstellen tot reglementswijziging worden voorgelegd, waarover overigens geen overleg is gepleegd met de commissie. Tot haar spijt moet de commissie constateren dat zij niet geheel kan instemmen met de voorgestelde wijzigingen, reden waarom een enkel amendement zal worden ingediend.

Namens de rapportagecommissie
C. Th. O. Mulie, secretaris.

Zie voor rapport inzake secretariaat pagina 13.

Verslag commissie '70 maart '69 - november '69

In februari 1969 werd door het hoofdbestuur de Commissie 1970 ingesteld.

De taak van de commissie is het voorbereiden van de verkiezingen in 1970.

Sectie programmavoorbereiding

Deze sectie heeft zich hoofdzakelijk bezig gehouden met de voorbereiding van het landelijke gedeelte van het provinciaal programma. Thans worden de specifieke programma's per provincie getoetst aan het landelijk programma.

Sectie organisatie en publiciteit

Deze sectie heeft in eerste instantie aandacht gegeven aan de interne en externe kandidaatstelling. Voorlichtingsbijeenkomsten hieromtrent werden gehouden op 3 mei en 5 juli 1969, beide te Utrecht. Een groot aantal schriftelijke aanbevelingen en instructies werden aan afdelingen en regio's toegezonden (groene boeken, deel 1 en 2 en definitieve handleiding 5-11-69). De meeste regio's werden een of meerdere malen bezocht. Een scholingsbijeenkomst, gericht op de P. S. werd geprojecteerd. Ten behoeve van het verkiezingsfonds werd een financiële proefcampagne gevoerd (o. a. advertenties in Het Parool en het Amstelveensch Weekblad). Deze proefcampagne heeft niet aan zijn doel beantwoord. Momenteel wordt de verkiezingscampagne (drukwerk, advertenties enz.) ontworpen in nauw overleg met ons adviseurs van FHV.

Jaarverslagen secretaris

1968 - 1969

Hoofdbestuur

Tijdens het congres te Arnhem op 14 en 15 december 1968 is een aantal nieuwe leden van het hoofdbestuur gekozen wegens het periodiek aftreden van een gedeelte der zittende leden.

Afgetreden zijn: H. van Beekhuizen, P. Dirks, F. A. Hijmans, J. van der Kaaden, H. Koenen, B. E. Kuiper, H. van Lookeren Campagne, R. J. Ovezall, R. Walthuis en mevrouw J. C. Wertheim Salomonson-Schaap.

Als nieuwe leden van het hoofdbestuur werden gekozen: mevrouw H. C. M. Smits van Waesberghe-Bakker en de heren J. H. van Ardenne, R. Blik, H. A. A. Dijsselbloem, P. Fetter, Th. P. M. de Jong, H. Jongedijk, F. de Nerée tot Babberich, E. W. van Praag, G. Stappershoef en H. M. W. Stokvis, zodat het hoofdbestuur als volgt is samengesteld:

J. H. van Ardenne, J. A. P. M. Beekmans, R. Blik, H. H. A. Dijsselbloem, P. Fetter, B. Hamstra, Th. P. M. de Jong, H. Jongedijk, E. J. van Litsenburg, J. A. Nagtegaal, F. de Nerée tot Babberich, E. W. van Praag, N. Schwarz, W. L. Sluis, G. Stappershoef, H. W. M. Stokvis, mevrouw H. C. M. Smits van Waesberghe-Bakker, J. W. Vuyk, F. Warenaar en H. J. Zeevalking.

Het hoofdbestuur vergaderde op de avond van het congres voor het eerst in zijn nieuwe samenstelling. Besloten werd het dagelijks bestuur als volgt samen te stellen: een voorzitter, twee vice-voorzitters (één belast met voorbereiding van hoofdbestuurvergaderingen en één belast met het onderhouden van contact met de regio's en afdelingen), twee secretarissen (één in het bijzonder voor politieke zaken, de ander in het bijzonder voor organisatorische zaken), een penningmeester, een lid voor contact met politieke werkgroepen en fractie, een lid voor bijzondere projecten en een lid zonder bijzondere opdracht. Voor genoemde functies werden verkozen: voorzitter: J. A. P. M. Beekmans
1e vice-voorzitter (contact regio's): H. J. Zeevalking
2e vice-voorzitter (voorbereiding hoofdbestuurvergaderingen): H. Jongedijk

secretaris politieke zaken: E. W. van Praag
secretaris organisatorische zaken: B. Hamstra
penningmeester: H. H. A. Dijsselbloem
contact met werkgroepen en fractie: N. Schwarz
bijzondere projecten: F. Warnaar
zonder bijzondere opdracht: P. Fetter

Op 30 mei 1969 is onze secretaris B. Hamstra overleden. Dit overlijden heeft een herziening in de functieverdeling tot gevolg gehad. Op de hoofdbestuursvergadering van 7 juni 1969 is besloten tot de volgende wijzigingen:

secretaris organisatorische zaken: H. H. A. Dijsselbloem
secretaris politieke zaken: J. A. Nagtegaal
penningmeester: P. Fetter
bijzondere projecten: E. W. van Praag

Leden

Het aantal op het moment van het afsluiten van dit verslag bedraagt: 5057.

Afdelingen

Op het moment van afsluiting van dit verslag zijn er 120 afdelingen. Een lijst van afdelingen met sekretariaatsadressen en ledenaantallen vindt U in een volgend nummer.

Momenteel wonen er 28 leden in het buitenland.

Regio's

De regio-indeling is, mede met het oog op de provinciale statenverkiezingen, vergeleken met de periode 1967/1968 ingrijpend gewijzigd. Iedere provincie vormt een regio. De volgende leden van het hoofdbestuur zijn belast met het onderhouden van contacten met de afdelingen ter plaatse:

Groningen:	Th. P. M. de Jong
Friesland:	Th. P. M. de Jong
Drente:	Th. P. M. de Jong
Overijssel:	S. Schuyer
Gelderland:	F. de Nerée tot Babberich
Utrecht:	G. Stappershoef
Noord Holland:	H. W. M. Stokvis
Zuid Holland:	mevrouw H. C. M. Smits van Waesberghe-Bakker
Zeeland:	J. A. P. M. Beekmans
Noord Brabant West:	R. Blik
Noord Brabant Oost:	W. Sluis
Limburg:	E. van Litsenburg

Dat ook dit jaar het contact tussen regio's en hoofdbestuur niet in alle gevallen bevredigend is verlopen vindt zijn oorzaak in langdurige ziekte van een der hoofdbestuurleden en in het feit dat niet in iedere regio een bestuurslid woont.

Commissies

De ALV heeft tijdens het congres in Arnhem tot leden van de volgende commissies benoemd:

- kascommissie:
J. van de Ven, Soest; A. W. de Vries, Amsterdam; S. Wiegersma, Badhoevedorp.
- geschillencommissie:
W. F. Hartkamp, Amsterdam; A. N. A. Josephus Jitta, Purmerend; A. F. Lorier, Ainstelveen; E. Lukács, Den Haag; J. C. W. van der Pijl, Delft; mevrouw J. Tielens-Haan, Eindhoven; H. L. Verhaar, Nes aan de Amstel; L. Vooy, Heerlen; J. Witting, Nuenen; W. van Zijl, Den Haag.
- rapportagecommissie:
M. van de Kimmenade, Stiphout; H. Meyer, Waalre; Th. Milié, Amsterdam; R. Ovezall, Arnhem; M. Polhuis, Amstelveen.
- programmacommissie:
H. van Mierlo, Amsterdam; E. Nypels, Rijswijk; (fractie). N. Schwarz, Den Haag; J. Nagtegaal, Rotterdam; H. Jongedijk, Wassenaar; Mevr. H. C. M. Smits van Waesberghe, Leidschendam (hoofdbestuur).
ALV: H. van Beekhuizen, Amsterdam; A. R. van der Burg, Den Haag; J. Elders, Rotterdam; F. A. Hijmans, Diemen; H. Moerkerk, Amsterdam; P. Zeven, Den Haag; B. Hekkert, Zwolle.
Op het congres te Den Haag werd C. Th. van Maastricht, Amsterdam, gekozen ter opvolging van B. Hekkert, die had bedankt.

Het hoofdbestuur heeft ingesteld:

- commissie '70:
subgroep programmatische voorbereiding:
E. Denig, Bilthoven; J. Beekmans, Melissant; mej. A. Goudsmit, Amsterdam; A. Manten, Utrecht; H. van Mierlo, Amsterdam; E. van Praag, Amsterdam; J. C. Terlouw, Utrecht; R. R. Rochat, Mijnsheerenland; W. A. F. Wilbers, Bergen op Zoom

subgroep organisatorische voorbereiding:
A. Redeker, Amsterdam; P. Fetter, Katwijk aan Zee; A. Aris, Den Haag; H. J. Koenen, Maastrand; Th. Mulié, Amsterdam; F. Warnaar, Amsterdam; R. Blik, Vessem; J. Huygens, Den Haag; H. Knap, Kortenhoeft; mej. E. Bongers, Amsterdam; mej. A. Samson, Haarlem; L. Capit, Amsterdam; W. M. Moonen, Amsterdam

vz: H. J. Zeevalking, Utrecht
sekr: F. A. Hijmans, Diemen

- de commissie tot bevordering van de gesprekken aan de basis:
E. Schuyer, Wassenaar; mevrouw E. K. Wessel-Tuinstra, Oegstgeest; W. Dik, Oss; M. W. van Gelder, Arkel; A. P. van der Jagt, Rotterdam; F. C. M. van Leeuwen, Capelle a/d IJssel; A. A. van Wijk, Weert; G. Stappershoef, Hilversum; W. H. Schouten, Veenendaal; H. Tj. van Dam, Aalst; mevrouw E. M. van Dam, Aalst; L. F. A. den Breejen, Wassenaar.

Secretariaat

Het hoofdbestuur besloot, gezien de structuur en de werkwijze van het secretariaat, over te gaan tot een ingrijpende reorganisatie, die onder meer invloed had op de samenstelling van de personeelsbezetting. Per 31 mei 1969 traden uit onze dienst mevrouw P. M. Visser-Engelgeer, mejuffrouw T. W. Melse en mevrouw J. A. Spook-Knuttel. Er werd een experiment aangegaan door het aanstellen van een chef de bureau, hetgeen organisatorisch niet geheel slaagde.

Op het tijdstip van afsluiting van dit verslag zijn werkzaam:

Mejuffrouw Henriette van den Berg: voorbereiding automatisering ledenadministratie en technisch-administratieve werkzaamheden
mevrouw Gabriëlle Keegel-Eichholtz: financiële- en ledenadministratie (halve dagen).
Mevrouw Attie Masteling-Caspers: werkzaamheden t. b. v. de commissie '70, waaronder sprekerscentrale contact met afdelingen en regio's i. v. m. de komende verkiezingen typewerk t. b. v. het secretariaat.
Mejuffrouw Bep Hoefnagel: contact met hoofdbestuur, werkgroepen, regio's en afdelingen, coördinatie van de werkzaamheden en de algehele leiding op het secretariaat.

Voorbereidingen worden getroffen om de ledenadministratie via een computer te verwerken per 1 januari 1970. Dit zal enerzijds een arbeidsbesparing meebrengen, anderzijds leiden tot een regelmatig overzicht en inzicht in het totale ledenbestand, waardoor o. a. de afdelingen maandelijks een volledig bijgewerkte lijst van hun leden zullen krijgen.

Fractie en vertegenwoordigende lichamen

De fracties zijn thans als volgt samengesteld:

- Tweede Kamer der Staten Generaal:
mej. A. M. Goudsmit en de heren H. A. F. M. O. van Mierlo, A. de Goede, M. Dijkstra, E. C. Visser, E. Nypels en M. J. J. A. Imkamp.
- Gemeenteraad Zwolle:
B. W. Hekkert, M. Edelij en M. Kofflard.
- Gemeenteraad Helmond:
H. Swinkels, H. Terwisse en G. Visser.
- Gemeenteraad Veendam:
K. G. Vos.
- Gemeenteraad Leusden:
W. F. H. van Spaendonck

Politieke werkgroepen

Voor namen en adressen zie elders in dit of het volgende nummer.

In de periode 1968/1969 zijn de volgende rapporten verschenen:

Ondernemingsrecht:
Pre-advies inzake de herziening van het ondernemingsrecht; dl. 2.
Ondernemingsraad of personeelsraad

P. B. O. :
Over de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie

Buitenland - Ontwikkelingshulp:
Op weg naar het tweede ontwikkelingsdecennium

Gezondheidsbescherming:
Discussienota's "Luchtverontreiniging" en "Toekomstbeleid inzake gezondheidsbescherming"

Ruimtelijke ordening:
Rapport "Inrichting Landelijke gebieden"

Justitie:
Discussienota: "De vrijheidsrechten en het apparaat"

Landbouw:
Uitgangspunten voor een landbouwbeleid

Sociale Zaken - Geestelijke welzijnszorg:
Nota kindbeschermingstehuizen

Ruimtelijke ordening:
Verdiend de monumentenzorg meer aandacht?

Democratisering arbeidsverhoudingen:
Discussienota - eerste concept "Democratisering van de arbeidsverhoudingen op lange termijn"

Zoals gebruikelijk zijn er door verschillende werkgroepen rapporten en adviezen aan de Tweede Kamerfractie uitgebracht.

Publiciteit

- Er hebben via televisie en radio een aantal uitzendingen plaats gevonden in de zendtijd ter beschikking gesteld aan de politieke partijen. Op verschillende van deze uitzendingen zijn vele reacties gevolgd, zowel telefonisch als schriftelijk.
- Ter bevordering van de fundraising wordt de Kansgeveractie gestart, waarvan het resultaat tot nu toe onder de verwachting bleef.

Verhouding hoofdbestuur-fractie

De vergaderingen van het hoofdbestuur werden alle bijgewoond door één of meer leden van de Tweede Kamerfractie; de vergaderingen van het dagelijks bestuur regelmatig. Twee maal vergaderden de fractie en het hoofdbestuur gezamenlijk ter bespreking van recente politieke ontwikkelingen. De voorzitter van het hoofdbestuur woonde vele fractievergaderingen in Den Haag bij.

Democraat

De Democraat verscheen in de verschijningsperiode tien maal, waaronder enkele speciale nummers. Na langdurige overwegingen werd besloten met ingang van 1 november de formule van de Democraat zeer ingrijpend te wijzigen. Hiervan werd uitvoerig melding gemaakt in het vorige nummer van de Democraat.

Vergaderingen

- Ledenvergaderingen.
In 1968/1969 werden twee congressen gehouden, in Arnhem en in Den Haag. Het congres in Arnhem had een belangrijk huishoudelijk gedeelte t.w. behandeling statuten en huishoudelijk reglement en bestuursverkiezing. Daarnaast werd het staatsrechtelijk gedeelte van het politiek program nader vastgesteld. Het congres in Den Haag had voornamelijk onderdelen van het politiek program tot onderwerp. Bovendien werd uitvoerig gediscussieerd over de recente ontwikkelingen aan de universiteiten en hogescholen. In dat verband werden enige moties aangenomen.
- Hoofdbestuur.
Het Hoofdbestuur vergaderde in beginsel de eerste zaterdag van de maand, in totaal 18 maal.
- Dagelijks bestuur.
Het Dagelijks bestuur vergaderde in beginsel een maal per week, in totaal 34 maal.
- Twee vergaderingen van de voorzitters van de werkgroepen werden gehouden en twee vergaderingen van de voorzitters van de afdelingen.

Amendementen en moties Huishoudelijk Reglement

Motie II - 1 betreffende de orde (afvoering agendapunt)

indiener: G. Nootboom en 5 anderen, Noord-Holland

De Alg. Ledenvergadering van D'66, in vergadering bijeen te Amsterdam op 13 december 1969

overwegende

- dat het onderwerp Kamerlidkandidaatstelling is omgeven door een historie van
- onder tafel verdwenen voorstellen terzake op het oprichtingscongres;
  - formulering van voorstellen terzake door een door coöptatie gevormde Reglementencommissie in voorjaar 1967 die niet "open" was in dien zin dat deelneming door ongevraagd mogelijk was;
  - openlijke weigering (10 juni 1967) en feitelijke belemmering om andere voorstellen dan die welke de voorkeur van die besloten deskundigen-(juristen) commissie hadden ter kennis der leden te brengen;
  - weigering binnen de Reglementencommissie om, nadat een zekere mate van openheid op last van het H. B. had plaatsgevonden, andere voorstellen te bespreken dan die welke gebaseerd waren op de in beslotenheid tot stand gekomen uitgangspunten;
  - weigering door de meerderheid van die commissie om de mogelijkheid van keuze door de gewone leden voor te bereiden door het formuleren van de fundamentele alternatieven;
  - een geheime en terzake niet genoteerde hoofdbestuursvergadering op 6 en 7 oktober 1967 te Katwijk;

7) de vorming van een reglementenkerngroep na het Helmond congres die qua mentaliteit dermate weinig representatief was voor de gewone leden dat een voorstel met betrekking tot de Kamerkandidatenselectie dat in de ALV door 45% werd gesteund op het oprichtingscongres door niemand van de 27 vergaderenden in februari 1968 werd gesteund; dat bovengenoemde voorbereiding een sfeer van elitocratie, technocratie en beslotenheid ademt die allerminst garandeert dat de ALV nu kan beslissen na meerzijdige zo objectief mogelijke informatie over de fundamentele alternatieven; mede overwegende dat blijkens een H. B. rondschriven gedateerd 20 december 1966, dat is 14 dagen vóór de laatste datum waarop de kandidatenlijst voor reeds uitgeschreven verkiezingen moest worden ingediend, een beslissing door de gewone leden over de wijze van selectie van en over de te stellen eisen aan Kamerkandidaten, relatief niet belangrijk werd geacht.

BESLUIT

- dat er, mede gezien in het licht van eerdere prioriteitenstellingen, geen doorslaggevende redenen is om nu, op 13 december 1969, te gaan stemmen over Hoofdstuk IX - A van het Huishoudelijk Reglement, zodat dit punt van de agenda der ALV van 13 december kan worden afgevoerd.
- het hoofdbestuur op te dragen er voor te zorgen dat de eerstvolgende ALV een besluit kan nemen over deze materie na voorlichting over de verschillende mogelijkheden van een kandidaatstelling- en selectieprocedure waaruit gekozen zou kunnen worden afhankelijk van het relatieve gewicht dat de gewone leden geven aan elkaar tegenwerkende aspecten, zoals
  - feitelijke gelijkheid van kans (o.a. verschillen in bekendheid)
  - het belang van kiezen in plaats van stemmen (informatie)
  - de mate waarin kiezers medebeslissen over de samenstelling der fractie (voorkeurstemmen)
  - de noodzaak van een team als fractie (o.a. gespreide deskundigheid en persoonlijke verhoudingen)
  - continuïteit en doorstroming in de fractie
  - de invloed van de partij-elite op de samenstelling der fractie
 en afhankelijk van de beslissing der ALV over de eisen die aan Kamerkandidaten moeten worden gesteld en de manier waarop de leden kunnen vaststellen in hoeverre ELK der kandidaten, waarop zij kunnen stemmen, aan die eisen voldoet.

Motie II - 2 betreft Hoofdstuk IX

indiener: Straatsma en 12 anderen, Leeuwarden

A. Tweede Kamer der Staten-Generaal

In overeenkomst met het streven naar een districtenstelsel dient D'66 de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer in de kieskringen zelf plaats te vinden. Een gelijklopende lijst in alle achttien kieskringen zou in strijd zijn met dit uitgangspunt. Overwogen dient te worden of het niet gewenst is te bepalen dat een kandidaat slechts in één kieskring op de lijst mag staan. Hoofdstuk IX dient in overeenstemming hiermee te worden herzien.

Motie II - 3

indiener: W. Bohle en anderen

De algemene ledenvergadering van D'66, bijeen te Amsterdam op 13 december 1969

overwegende:

- dat met alle mogelijke middelen getracht zal moeten worden de kandidaten voor de D'66 lijst voor met name de Tweede Kamer der Staten-Generaal vóór de verkiezing door de ALV bij alle leden van D'66 zodanig bekend te doen zijn, dat de leden zonder de hulp van een adviescommissie zelf op verantwoorde wijze een keuze kunnen doen.
- dat daarvoor op intensieve wijze tegen elkaar moeten worden afgewogen alle bekende en vooral mogelijke nieuwe methoden.
- dat de huidige voorstellen de indruk maken dat de overwegingen 1) en 2) niet in voldoende mate bij de voorbereiding aan de orde zijn geweest.

besluit:

- het hoofdbestuur op te dragen op de eerstvolgende ALV met nieuwe voorstellen voor de artikelen 108 t/m 112 te komen, getuigd van de bovenvermelde overwegingen.
- dat de huidige voorstellen t.a.v. de artikelen 108 t/m 112, eventueel geamendeerd door dit congres, slechts mogen worden gehanteerd indien zich vóór de volgende ALV tussentijdse verkiezingen mochten aankondigen.

AMENDEMENT II a 1 betreft art. 23.3

indiener: A. C. de Goederen en 5 anderen, Den Haag.

schrappen de zinsnede: ", onder III ("procedure voor het verkiezen van een groep van n personen), "

toelichting

Verwijzing naar Bijlage A is voldoende.

AMENDEMENT II b 1 betreft art. 42.1

indiener: Rapportagecommissie, Bohlé en 5 anderen, Enschede.

toevoegen:
indien de commissie een onderwerp niet van voldoende belang acht is zij gehouden dit standpunt met redenen omkleed aan de ALV voor te leggen.

AMENDEMENT II c 1 betreft art. 94

indiener: afdeling Wassenaar, Straatsma en 12 anderen, Leeuwarden.

aanvullen:
na de betrokken afdelingsbesturen te hebben gehoord. In geval van onenigheid wordt de beslissing overgelaten aan de eerstvolgende ALV.

AMENDEMENT II c 2 betreft art. 94

indiener: afdeling Apeldoorn.

Artikel 94 komt te luiden:

De ALV is bevoegd in de grenzen van de regio's wijzigingen aan te brengen. Bij bijzondere gevallen is het HB, na overleg met de betrokken afdelingen, bevoegd voorlopig wijzigingen aan te brengen in afwachting van bekrachtiging door de ALV.

AMENDEMENT II c 3 betreft art. 95.1

indiener: J. van der Kaarden en 5 anderen, Den Haag.

Tweede zin schrappen.

Toelichting

- Voorzover het de bedoeling van het bepaalde in deze toegevoegde zin is om de mogelijkheid te openen dat overbelaste afdelingsvoorzitters zich door een ander in het regiobestuur laten vervangen, is deze zin overbodig. De afdelingsvoorzitter kan zich, ook zonder dat dit uitdrukkelijk is vastgelegd, tijdelijk of permanent door een ander laten vervangen.
- Voorzover in deze toegevoegde zin bepaald wordt dat de afdeling (dat is de afdelingsvergadering) vast moet stellen wie de afdelingsvoorzitter in het regiobestuur zal vervangen, gaat deze regeling mijns inziens te ver; hoewel het afdelingsbestuur natuurlijk ten allen tijde de afdelingsvergadering om een uitspraak hierover kan vragen (of omgekeerd; de afdelingsvergadering legt de afdelingsvoorzitter een regeling voor ten aanzien van zijn vervanging in het regiobestuur).
- De verantwoordelijkheid blijft een duidelijke zaak. De afdelingsvoorzitter is verantwoordelijk zowel tegenover zijn afdelingsbestuur als tegenover de afdelingsvergadering.

AMENDEMENT II c 4 betreft art. 95.2

indiener: J. van der Kaaden c. s.

"uit zijn midden" schrappen.

Toelichting

Aangezien afdelingsbestuurders (voorzitters of hun plaatsvervangers) het meestal te druk hebben om zich ook nog intensief bezig te houden met het dagelijks bestuur van de regio, verdient het aanbeveling om de mogelijkheid te openen dat in het dagelijks bestuur van de regio ook personen gekozen kunnen worden die niet als afdelingsvertegenwoordiger in het regiobestuur zitting hebben. De verantwoordelijkheid blijft een duidelijke zaak. Het dagelijks bestuur van de regio is verantwoording verschuldigd zowel tegenover het regiobestuur als tegenover het regionale congres.

AMENDEMENT II c 5 (alternatief op amendement II c 4) betreft art. 95.2

indiener: J. van der Kaaden c. s.

komt te luiden:

Het dagelijks bestuur van de regio, bestaande uit tenminste drie leden, wordt in principe gekozen door de leden binnen de regio op een daartoe aangekondigd regionaal congres. Indien in een jaar geen regionaal congres wordt gehouden, of indien een regionaal congres bij gebrek aan kandidaten geen dagelijks bestuur van de regio kiest, dan kiest het regiobestuur het dagelijks bestuur.

Toelichting

Zie ook toelichting bij amendement II c 4.

Voorts: Dit amendement gaat verder dan amendement II c 4, d. w. z. : uitgaan van een rechtstreeks mandaat. Als dit niet lukt, dan kan men pas gebruik maken van een getrapte verkiezing.

AMENDEMENT II d 1 betreft art. 98

indiener A. C. de Goederen c. s.

Schrappen.

AMENDEMENT II d 2 betreft art. 98

indiener: J. de Bres en 5 anderen, Leiden.

Achter punt 2 een punt 3 toe te voegen:

3. Bij de keuze-bepaling is het gewenst rekening te houden met een evenwichtige opbouw van de lijst naar leeftijd en geslacht.

Toelichting

Bij de samenstelling van de kandidatenlijst ligt het m. i. vooral op de weg van een groep als D'66 aan het gelijkheidsprincipe - waar mogelijk - reële vorm en inhoud te geven.

Zij het wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat op het congres te behandelen landelijk deel provinciaal programma (zie Democraat nov./dec. pag. 8 onder 15.11) van dezelfde gedachte wordt uitgegaan. Daar staat nl. vermeld, dat ook het provinciaal bestuur een evenwichtige opbouw naar leeftijd en geslacht noodzakelijk is en D'66 er naar zal streven dat haar fractie in dit opzicht zo representatief mogelijk is.

AMENDEMENT II d 3 betreft art. 99.1

indiener: J. de Bres c. s. en afdeling Wassenaar.

Art. 99 sub 1, luidende: "ondersteuning met tien handtekeningen van leden van D'66" vervalt.

De overige punten vernummen 1/5.

Toelichting

De "verplichte" ondersteuning van personen, die voor een kandidatuur in aanmerking willen komen, lijkt mij voor een groep als D'66 eigenlijk niet op zijn plaats.

Ieder die zich daartoe bekwaam acht dient m. i. als kanshebber aan de voorverkiezingen te kunnen deelnemen en daarbij niet afhankelijk te zijn van een aantal handtekeningen.

Gelet op de eisen waaraan t. b. v. het Kamerlidmaatschap moet worden voldaan, behoeft voor een overveldig aanbod m. i. niet te worden gevreesd.

Afgezien daarvan werkt het verzamelen van handtekeningen, vooral indien het om personen gaat, het ontstaan van tegenstellingen in de hand en kan mede aanleiding geven tot een m. i. D'66 onwaardige coöptatie politiek.

AMENDEMENT II d 4 betreft art. 100

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Het woord "voorverkiezingen" te vervangen door "verkiezings-ALV"

AMENDEMENT II d 5 betreft art. 101

indiener: afdeling Apeldoorn

Toegevoegd dient te worden na "... aan de leden...": "... en de aanhangers..."

AMENDEMENT II d 6 betreft art. 102

indiener: A. C. de Goederen c. s.

De tweede zin schrappen

AMENDEMENT II d 7 betreft art. 103

indiener: A. C. de Goederen c. s.

De voorgestelde tekst te vervangen door:

Tenminste een en ten hoogste twee weken voor de verkiezings-ALV ontvangen alle leden en aanhangers een uitnodiging voor de verkiezings-ALV. De verkiezingscommissie geeft ook ten aanzien van niet-leden aan de verkiezings-ALV tijdig voor deze uitnodiging ruime bekendheid.

AMENDEMENT II d 8 betreft art. 104

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Het woord "voorverkiezingen" te vervangen door "verkiezingsALV".

AMENDEMENT II d 9 betreft art. 104

indiener: Afdeling Apeldoorn en afdeling Wassenaar

Veranderen in:

Degenen, die zich als lid of aanhanger aanmelden nadat de aan de leden en aanhangers gerichte uitnodigingen zijn verzonden. ....

AMENDEMENT II d 10 betreft art. 105

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Het woord "voorverkiezingen" te vervangen door "verkiezings-ALV"

AMENDEMENT II d 11 betreft art. 105

indiener: afdeling Apeldoorn

"... voor de dag van de voorverkiezingen..." dient te worden: "... tenminste één week voor de dag van de voorverkiezingen..."

AMENDEMENT II d 12 betreft art. 106

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Schrappen

Toelichting

Op amendementen op art. 100 t/m 106 van A. C. de Goederen c. s. Voorverkiezingen per regio, zoals door het hoofdbestuur voorgesteld zouden wellicht zinvol zijn als te verwachten valt, dat er zich per regio aanzienlijk meer dan 25 kandidaten zullen aanmelden. Over het gehele land - bij 12 regio's - dus aanzienlijk meer dan 300.

Gezien de hooguit 400 actieve leden, die D'66 telt en de betrekkelijk geringe groei van het ledental is dit vooralsnog uitgesloten.

Conclusie: Voor de rompslomp en onkosten van regionale voorverkiezingen is vooralsnog geen enkele aanleiding.

AMENDEMENT II d 13 betreft art. 107

indiener: A. C. de Goederen c. s.

De voorgestelde tekst te vervangen door:

De verkiezingscommissie plaatst alle kandidaten op een alfabetische lijst en vermeldt bij elke kandidaat of deze zich al dan niet bereid heeft verklaard een verkiesbare plaats te aanvaarden, resp. als lijstaanvoerder op te treden.

AMENDEMENT II d 14 betreft art. 108

indiener: afdeling Wassenaar

Toevoegen aan het begin:

Voor de komende Kamerverkiezing wordt de lijst-advies-commissie op de eerstkomende ALV gekozen. Indien de omstandigheden een eerder tijdstip noodzakelijk maken dient de lijst-advies-commissie via een schriftelijke stemming door de leden te worden gekozen.

AMENDEMENT II d 15 betreft art. 108 t/m 110

indiener: A. C. de Goederen c. s. en afdeling Apeldoorn

Deze artikelen schrappen.

Toelichting

Een lijstadviescommissie zoals voorgesteld dreigt een onaanvaardbare machtspositie te krijgen. Als er al adviezen worden gegeven, dan door een politiek verantwoordelijk orgaan, nl. het hoofdbestuur zelf. Deze voegde bezit het HB uit de aard der zaak reeds en behoeft dus niet expliciet in het HR te worden geregeld.

Opgemerkt wordt nog, dat het feit, dat nogal wat HB-leden zich voor TK-verk. kandidaat plegen te stellen, voor het HB geen reden behoeft te zijn om terzake monddood te blijven.

AMENDEMENT II d 16 betreft art. 111

indiener: A. C. de Goederen c. s.

De voorgestelde tekst te vervangen door:

Tenminste twee weken voor de verkiezings-ALV maakt de verkiezingscommissie de alfabetische lijst van kandidaten aan alle leden bekend.

AMENDEMENT II d 17 betreft art. 112

indiener: A. C. de Goederen c. s. en W. Bohle c. s.

Tweede zin schrappen.

Toelichting

Hierin is al voorzien in bijlage A.

AMENDEMENT II d 18 betreft art. 112.

indiener: afdeling Apeldoorn

"... de lijstadviescommissie met..." dient te vervallen

AMENDEMENT II d 19 betreft art. 112/111 A

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Voorstel aan art. 112 vooraf te doen gaan een art. 111 A, luidende: Door de verkiezings-ALV wordt uit de op de alfabetische lijst van kandidaten als bedoeld in art. 107 voorkomende kandidaten een ranglijst van ten hoogste 59 kandidaten gekozen op de wijze als bepaald in Bijlage A. Kandidaten, die zich tevoren niet bereid verklaard hadden tot het aanvaarden van een verkiesbare plaats, resp. de eerste plaats, hebben na afloop van de lijstvolgordeverkiezingen het recht zich lager te doen plaatsen.

AMENDEMENT II d 20 betreft art. 112

indiener: A. C. de Goederen c. s.

De voorgestelde tekst te vervangen door:

De in de kieskringen in te dienen kandidatenlijsten worden aldus samengesteld. In 17 van de 18 kieskringen wordt een kandidatenlijst ingediend omvatende de eerste dertig kandidaten van de na de procedure volgens art. 111 A ontstane ranglijst, in de volgorde van die ranglijst.

In de overblijvende kieskring wordt een kandidatenlijst ingediend, waarvan van bovenaf gerekend één of enkele plaatsen worden ingenomen door kandidaten, die op de 17 eerstgenoemde kandidatenlijsten overeenkomstige plaatsen innemen, terwijl de resterende plaatsen worden vervuld door de overige kandidaten van de na de procedure volgens art. 111 A ontstane ranglijst, in de volgorde van die ranglijst.

Toelichting

De Arnhemse ALV heeft zich uitgesproken voor het bezigen van landelijk uniform kandidatenlijsten, en niet alleen dat, maar ook voor een zeer bepaalde uitwerking daarvan, nl. het systeem waarbij in 17 van de 18 kieskringen volkomen identieke kandidatenlijsten worden ingediend, terwijl in de overblijvende kieskring, met name in Zeeland, een afwijkende lijst wordt ingediend, welke aldus als "vervolglijst" gaat werken.

Het thans door het HB voorgestelde systeem is met dit ALV-besluit **volledig in strijd**, zulks in tegenstelling met het in de Toelichting gestelde. Wil men van dit besluit af, dan dient zulks ronduit te worden gezegd én gemotiveerd!

Er zij hier echter herinnerd aan de voordelen, welke het in Arnhem aanvaarde systeem heeft boven het thans door het HB voorgestelde:

- de volgorde van verkiezing der kandidaten en hun eventuele opvolging kan niet afwijken van de door de ALV bepaalde rangorde der kandidaten. De toevalsfactor, welke aan het HB-systeem inherent is, is uitgesloten.
- Voorkeurstemmen, in verschillende kieskringen uitgebracht op eenzelfde kandidaat, worden - anders dan bij het HB-voorstel-bijgevoegd, zodat verkiezing door voorkeurstemmen reëel mogelijk wordt; het voeren van een campagne voor een bepaalde niet slechts plaatselijk bekende kandidaat zal dus werkelijk zin kunnen hebben. Op deze wijze is uit de bestaande kieswet het maximum aan mogelijke kiezersinvloed op de aanwijzing der Kamerleden gepeurd.

AMENDEMENT II e 1 betreft art. 144

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Tussen "Bijlage A" en "voorschrift" invoegen: ", Art. 3".

AMENDEMENT II f 1 betreft Bijlage A

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Methode voor het verkiezen van personen ter vervulling van vacatures in een college (zoals het Hoofdbestuur, Vaste Commissies) en ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen.

Art. 1.

- Alle stemgerechtigden ontvangen een lijst, waarop alle kandidaten in alfabetische volgorde zijn vermeld, alsmede een stembiljet.
- De stemgerechtigden stemmen door op het stembiljet ten minste één en ten hoogste een door het hoofdbestuur te bepalen aantal namen van kandidaten aan te geven in de volgorde van hun voorkeur.
- De stembiljetten worden bij de stemcommissie ingeleverd en geteld.

Art. 2.

Indien de verkiezing het doen vervullen van vacatures in een colleges betreft doet de stemcommissie de uitslag als volgt bepalen:

PROCEDURE:

- (TOEWIJZING) Een geldig stembiljet (zie lid "f") wordt in eerste instantie met een stemwaarde 1 toegewezen aan de daarop als eerste voorkeur aangegeven kandidaat.
- (KIESELER) Het stemwaardentotaal wordt gedeeld door één meer dan het aantal nog te vervullen plaatsen en de uitkomst wordt verhoogd tot het naast hogere gehele getal. Dit laatste getal wordt kiesdeler genoemd. Onder stemwaardentotaal wordt verstaan het totaal van de stemwaarden van de geldige stembiljetten, welke zijn toegewezen aan werkelijke kandidaten. Met werkelijke kandidaten wordt bedoeld de kandidaten ten aanzien waarvan nog geen beslissing is genomen omtrent verkiezing of afwijzing.
- (VERKIEZING) Indien tenminste één werkelijke kandidaat een stemwaardensom heeft verkregen, die tenminste gelijk is aan de kiesdeler: de werkelijke kandidaat, die de hoogste stemwaardensom heeft verkregen is verkozen. Onder stemwaardensom wordt verstaan de som van de stemwaarden van de geldige stembiljetten, die zijn toegewezen aan één enkele werkelijke kandidaat. Indien meerdere werke-

lijke kandidaten deze hoogste stemwaardensom hebben verkregen wordt op de wijze als bepaald in lid "h" beslist wie van hen is verkozen. De stemwaarden van de aan de verkozen kandidaat toegewezen geldige stembiljetten worden vermindert op de wijze zoals bepaald in lid "g". Elk van deze stembiljetten wordt vervolgens met de nieuwe stemwaarde toegewezen aan de daarop als eerstvolgende voorkeur aangegeven werkelijke kandidaat; geldige stembiljetten waarop voor geen werkelijke kandidaat meer een voorkeur is aangegeven zijn uitgeput en worden verder genegeerd. Het bepalen van de uitslag wordt voortgezet op de wijze zoals bepaald in de leden "b" en volgende. (AFWIJZING) Indien geen werkelijke kandidaat een stemwaardensom heeft verkregen, welke tenminste gelijk is aan de kiesdelers de werkelijke kandidaat, die de laagste stemwaardensom heeft verkregen, is afgewezen. Indien meerdere werkelijke kandidaten deze laagste stemwaardensom hebben verkregen wordt op de wijze als bedoeld in lid "i" beslist wie van hen is afgewezen. Elk van de aan de afgewezen kandidaat toegewezen geldige stembiljetten wordt vervolgens met ongewijzigde stemwaarde toegewezen aan de daarop als eerstvolgende voorkeur aangegeven werkelijke kandidaat; geldige stembiljetten waarop voor geen werkelijke kandidaat meer een voorkeur is aangegeven zijn uitgeput en worden verder genegeerd. Het bepalen van de uitslag wordt voortgezet op de wijze als bepaald in de leden "b" en volgende.

- e) (VOLTOOIING) Het bepalen van de uitslag is voltooid, zodra alle plaatsen zijn vervuld.

- wezen, dan beslist het lot, welke van de na deze procedure nog in aanmerking komende kandidaten is afgewezen.
- j) (NAUWKEURIGHEID) Het Hoofdbestuur bepaalt vóór iedere verkiezing de nauwkeurigheid, waarmee het berekenen van de stemwaarden dient te geschieden.
- k) (LOTING) Het Hoofdbestuur bepaalt vóór iedere verkiezing de wijze waarop, indien nodig, het lot dient te worden gehanteerd.

Art. 3.

Indien de verkiezing het doen vervullen van plaatsen op een kandidatenlijst betreft doet de stemcommissie de uitslag als volgt bepalen:

- a) Ter bepaling van de kandidaat, die de eerste plaats op de lijst zal vervullen vindt Art. 2 toepassing, waarbij het aantal te vervullen plaatsen op één wordt gesteld.
- b) Alle op de stembiljetten aangegeven voorkeuren voor de overeenkomstig het voorgaande lid als eerste op de lijst verkorene worden bij toepassing van de leden c / t / m e van dit artikel genegeerd.
- c) Vervolgens ter bepaling van de kandidaat, die de tweede plaats op de lijst zal vervullen, Art. 2 opnieuw van toepassing, waarbij het aantal te vervullen plaatsen opnieuw op één wordt gesteld.
- d) Vervolgens vindt ter bepaling van de kandidaat, die de derde plaats op de lijst zal vervullen, Art. 2 zolang toepassing, uitgaande van een aantal te vervullen plaatsen gelijk twee, totdat een kandidaat is verkozen, die niet alreeds een plaats op de lijst vervult.
- e) Vervolgens vindt ter bepaling van de kandidaten, die de vierde en volgende plaatsen op de lijst zullen vervullen, het voorgaande lid overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat het aantal te vervullen plaatsen, waarvan wordt uitgegaan, telkens met één wordt vermeerderd."

AMENDEMENT II f 2 betreft Bijlage C

indiener: A. C. de Goederen c. s.

ingetrokken

Voorstel inzake Bijlage C: de tekst volgens de Congressdemocraat vervangen door:
 Alternatieve methode voor het verkiezen van personen ter vervullen van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen.
 Bijlage A is van toepassing, met dien verstande, dat het aldaar onder Art. 3 bepaalde wordt gewijzigd in: "De bepaling van de lijstvolgorde geschiedt door bij herhaling de onder Art. 2 uiteengezette procedure uit te voeren, waarbij het aantal te vervullen plaatsen op één is gesteld. Na elke toepassing wordt de naam van de aldus gekozen verklaarde kandidaat op alle stembiljetten doorgehaald. Zo worden achtereenvolgens de lijstaanvoerder, nummer 2, nummer 3, enz. aangewezen".
 N.B. Dit voorstel voor Bijlage C dient uitsluitend om het HB-voorstel redactioneel in lijn te brengen met Bijlage A, zoals door mij voorgesteld. Voor een materieel alternatief ter zake wordt verwezen naar mijn desbetreffend amendement.

AMENDEMENT II f 3 betreft Bijlage C

indiener: A. C. de Goederen c. s.

Alternatief voorstel voor Bijlage C (Materieel alternatief, uitgaande van mijn redactioneel voorstel voor Bijlage A (amendement II f 1):

Alternatieve methode voor het verkiezen van personen ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen. De kandidaat, die de eerste plaats op de lijst zal vervullen, dient met meerderheid van stemmen daartoe te worden verkozen. Voor het bepalen van de volgorde der overige kandidaten op de lijst is allereerst Bijlage A, Art. 1 van toepassing. Vervolgens doet de stemcommissie de uitslag als volgt bepalen: Aan op de stembiljetten als eerste voorkeur aangegeven kandidaten wordt een stemwaarde 1 toegekend; aan als tweede voorkeur aangegeven kandidaten een stemwaarde $\frac{1}{2}$; aan als derde voorkeur aangegeven kandidaten een stemwaarde $\frac{1}{3}$ en zo vervolgens. De aan elke kandidaat aldus toegekende stemwaarden worden bijeengeeld. De kandidaat, die daarbij het hoogste stemwaardentotaal verwerft, vervult de tweede plaats op de lijst; de kandidaat, die daarbij het op één na hoogste stemwaardentotaal verwerft, vervult de derde plaats op de lijst; en zo vervolgens. Hebben twee of meer kandidaten hetzelfde stemwaardentotaal, dan beslist het lot ten aanzien van hun onderlinge volgorde op de lijst.

Toelichting

De ratio van een alternatieve methode voor de lijstvolgordebepaling volgens Bijlage A is de kans dat geen computer beschikbaar is voor het bepalen van de uitslag. In zo'n geval moet een betrekkelijk eenvoudig met de hand uit te voeren methode ter beschikking staan. De thans door het hoofdbestuur voorgestelde methode is echter nog dermate bewerkelijk en tijdrovend, dat ook deze praktisch niet zonder computer zal kunnen worden toegepast en derhalve niet aan het gestelde doel beantwoordt. Het door mij voorgestelde alternatief voldoet wel aan de gestelde eis en is bovendien beter in overeenstemming met de doelstellingen - waarvoor wordt verwezen naar het "Groene boek" van de Arnhemse ALV, blz. 15, laatste alinea, en blz. 16 - welke tot keuze van het systeem volgens Bijlage A hebben geleid. Naar mijn mening is dit door mij thans voorgestelde alternatief het minst slechte van de door de desbetreffende werkgroep ter zake onderzochte systemen.

BIAFRA
 gironummer **400**
 utrecht

BEPALINGEN

- f) (GELDIGHEID) Een stembiljet is geldig als het is ingevuld overeenkomstig art. 1 b. Indien op een stembiljet een niet-kandidaat is aangegeven, wordt het geacht deze informatie niet te bevatten. Als een kandidaat op één stembiljet meermalen is aangegeven, wordt daarvan slechts de hoogste voorkeur in aanmerking genomen. Indien op een stembiljet een voorkeur zodanig is aangegeven, dat twijfel ontstaat ten aanzien van de daarmee door de betrokken kiesgerechtigden bedoelde kandidaat, worden deze voorkeur en alle daarop volgende voorkeuren, voor zover aanwezig, van onwaarde geacht. In alle andere die afwijken van het in art. b bepaalde gevallen beslist de stemcommissie ten aanzien van de geldigheid.
- g) (STEMWAARDEBEREKENING) Na het verkiezen van een kandidaat worden de stemwaarden van de aan de verkozen kandidaat toegewezen geldige stembiljetten vermindert door deze te vermenigvuldigen met een breuk, waarvan de noemer wordt gevormd door de stemwaardensom van de verkozen kandidaat, en teller verkregen wordt door deze stemwaardensom te verminderen met de kiesdeler. Het aldus verkregen getal is de nieuwe stemwaarde.
- h) (GELLIKHEID BIJ VERKIEZING) Hebben tenminste twee werkelijke kandidaten eenzelfde hoogste stemwaardensom verkregen, welke tenminste gelijk is aan de kiesdeler, dan is van hen verkozen de kandidaat die het hoogste aantal malen als eerste voorkeur is aangegeven. Zijn tenminste twee dezer kandidaten eenzelfde hoogste aantal malen als eerste voorkeur aangegeven, dan is van hen verkozen de kandidaat die het hoogste aantal malen als tweede voorkeur is aangegeven op die geldige stembiljetten, waarop geen dezer kandidaten als hogere voorkeur is aangegeven. Zijn tenminste twee der laatstgenoemde kandidaten eenzelfde hoogste aantal malen aldus als tweede voorkeur aangegeven, dan wordt op overeenkomstige wijze het aantal derde voorkeuren beschouwd; vervolgens zonodig het aantal vierde voorkeuren en zo vervolgens. Kan op deze wijze niet worden vastgesteld welke kandidaat is verkozen, dan beslist het lot, welke van de na deze procedure daarvoor nog in aanmerking komende kandidaten is verkozen.
- i) (GELLIKHEID BIJ AFWIJZING) Hebben tenminste twee werkelijke kandidaten eenzelfde laagste stemwaardensom verkregen, als bedoeld in lid "d", dan is van hen afgewezen de kandidaat die het geringste aantal malen als tweede voorkeur is aangegeven op die geldige stembiljetten, waarop geen dezer kandidaten als hogere voorkeur is aangegeven. Zijn tenminste twee der laatstgenoemde kandidaten eenzelfde geringste aantal malen aldus als tweede voorkeur aangegeven, dan wordt op overeenkomstige wijze het aantal derde voorkeuren beschouwd; vervolgens zonodig het aantal vierde voorkeuren en zo vervolgens. Kan op deze wijze niet worden vastgesteld welke kandidaat is afge-

AMENDEMENT II f 1

Indiener: Afd. Baarn - Soest.

Art. 92 - 1 ware als volgt te wijzigen:

De geldmiddelen van de afdeling bestaan uit:

1. afdracht van 30% van de opgebrachte contributiegelden door de penningmeester van het hoofdbestuur
2. enz. enz. conform huish. reglement.

Toelichting

Momenteel wordt van de door de leden opgebrachte contributie 20% getourneerd aan de afdelingen. Hoewel wij beseffen dat de landelijke organisatie veel geld kost menen wij dat overwogen kan worden de afdelingen een hoger percentage van de contributie te doen toekomen. Immers het geld dat we nu kunnen besteden is meestal juist voldoende voor de lopende uitgaven. Willen de afdelingen hun ledenbestand opvoeren door het beleggen van openbare vergaderingen en andere activiteiten waarvoor uitgaven gedaan moeten worden, dan wordt dit belemmerd door geldgebrek. Niet altijd kan een collecte gehouden worden, niet steeds kan een aanslag op de portemonnée van de leden gedaan worden. Wij komen bovendien volgend jaar voor 2 verkiezingen te staan die geld zullen gaan kosten, vooral ook door plaatselijke activiteiten. Omdat het principe ogaat hoe meer (plaatselijke) bekendheid, hoe meer leden, geven wij u in overweging de afdracht te verhogen. De naderende verkiezingsactiviteit zal bovendien waarschijnlijk een ledenaanwas ten gevolge hebben, zodat de landelijke kas geen nadeel zal ondervinden van de gewijzigde financiële regeling.

Congresreglement december 1966 (uittreksel)

Artikel 18

1. De Congresleiding maakt uiterlijk bij de opening van het Congres een door het Bestuur opgestelde lijst bekend, vermeldende de namen en de rangorde van de kandidaten voor de aanstaande verkiezing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
2. De algemene vergadering van het Congres beslist over wijzigingen in deze lijst met inachtneming van de volgende artikelen.

Artikel 19.

Uiterlijk tot 's morgens 10 uur op de tweede congresdag kunnen bij de secretaris van het Bestuur schriftelijk de volgende voorstellen tot wijziging worden ingediend:

- a. voorstellen om een met name genoemde nieuwe kandidaat aan de lijst toe te voegen;
- b. voorstellen om een kandidaat, die op de lijst voorkomt, daarvan af te voeren.

Artikel 20.

1. Een voorstel tot toevoeging dient tevens aan te geven dat deze toevoeging gewenst wordt: binnen de nummers één tot en met zes der rangorde, in welk geval het voorstel ondertekend moet zijn door tenminste dertig leden; of binnen de nummers zeven tot en met vijftien der rangorde, in welk geval het voorstel ondertekend moet zijn door tenminste twintig leden; of binnen de nummers zestien tot en met dertig der rangorde, in welk geval het voorstel ondertekend moet zijn door tenminste tien leden.
2. Vermelding van een bepaald rangnummer zal door het Bestuur worden uitgelegd als voorkeur voor de nummergroep, waartoe dit cijfer behoort. Ontbreekt een opgave van nummergroep of rangnummer, is zij onduidelijk of is het aantal handtekeningen niet in overeenstemming met de opgegeven nummergroep, dan wordt voorkeur aangenomen voor de nummergroep, waarmee het aantal onder het voorstel geplaatste handtekeningen correspondeert.

Artikel 23.

Bestuursleden, die op de kandidatenlijst voorkomen, nemen niet deel aan de bestuursactiviteiten betreffend hebbend op het beoordelen van door de algemene vergadering voorgestelde kandidaten.

Artikel 24.

De Congresleiding bepaalt in overleg met het Bestuur de volgorde, waarin de binnengekomen wijzigingsvoorstellen worden behandeld en in stemming gebracht.

Artikel 25.

1. Het Bestuur is bevoegd leden, die als kandidaat zijn voorgedragen, uit te nodigen haar de aanvullende gegevens te verschaffen, die zij dienstig acht, bijvoorbeeld betreffende levensloop, werkkring en ervaring.
2. Het Bestuur is gerechtigd op grond van de door de kandidaat zowel schriftelijk als mondeling verstrekte gegevens de betrokken kandidaat te verzoeken zich als zodanig terug te trekken.
3. Doet de kandidaat dit niet, dan is hij verplicht tegenover de algemene vergadering omtrent door het Bestuur wenselijk geachte onderwerpen een verklaring af te leggen.

Artikel 26.

Op zijn eigen verzoek of op verzoek van het Bestuur of de Congresleiding zal het als kandidaat voorgedragen lid in de gelegenheid worden gesteld een korte verklaring af te leggen. Desgewenst volgt hierna discussie over de kandidaat.

Artikel 28.

Het Bestuur kan, indien het dit wenst, vóór de stemming over elk wijzigingsvoorstel een advies aan het congres uitbrengen.

Artikel 29.

1. De Congresleiding brengt elk wijzigingsvoorstel terstond na de behandeling afzonderlijk in stemming.
2. Indien het Bestuur heeft geadviseerd een kandidaat, die voor de nummergroep één tot en met zes is voorgesteld, in plaats daarvan voor de nummergroep zeven tot en met vijftien in aanmerking te laten komen, zal de Congresleiding - na dit advies aan de algemene vergadering te hebben medegedeeld - doen stemmen conform het advies van het Bestuur.
3. Indien het Bestuur heeft geadviseerd een kandidaat, die voor de nummergroep zeven tot en met vijftien is voorgesteld, in plaats daarvan voor de nummergroep zestien tot en met dertig in aanmerking te laten komen, zal de Congresleiding, na dit advies aan de algemene vergadering te hebben medegedeeld, doen stemmen conform het advies van het Bestuur.
4. Indien echter een kandidaat in de sub 2 en 3 genoemde gevallen met een meerderheid van tenminste twee/derde van de geldig uitgebrachte stemmen wordt gekozen, zal hij niettemin geacht worden gekozen te zijn in de nummergroep waarvoor hij oorspronkelijk was voorgesteld.

Artikel 30.

1. Het Bestuur is te allen tijde bevoegd om op in de lijst opengevallene plaatsen nieuwe kandidaten op te nemen en om de volgorde der kandidaten zodanig te wijzigen, met dien verstande, dat het Bestuur de verplichting heeft om door de algemene vergadering toegevoegde kandidaten in elk geval te plaatsen in de nummergroep, waarin zij zijn gekozen en om afgevoerde kandidaten niet te herplaatsen.
2. Indien het aantal door de algemene vergadering in een bepaalde groep toegevoegde kandidaten het daarin beschikbare aantal plaatsen overtreft, beslist het Bestuur wie der verkozenen in deze groep afvalt, en plaatst hem in de aangrenzende groep met hogere nummers: hij geldt als daarin door de algemene vergadering verkozen.
3. Het Bestuur is bevoegd om in de onderscheidene kieskringen een verschillende lijsttrekker vast te stellen. De overige kandidaten zullen zoveel mogelijk in het gehele land in dezelfde volgorde worden geplaatst.

Artikel 31.

Na afloop van de afzonderlijke stemmingen presenteert de Congresleiding aan de algemene vergadering van het Congres een kandidatenlijst van zo mogelijk dertig personen, zoals die is vastgesteld en bekrachtigd door het Bestuur, met inachtneming van de beslissingen van het Congres, en vraagt op deze lijst in zijn geheel een vertrouwensvotum.

Motie

Ingediend door D. Bark en C. van der Kaaden-Boogert
Ananasstraat 49 Nicolaïstraat 3
Den Haag Den Haag

te behandelen op de algemene ledenvergadering van D'66, 13 december 1969 te Amsterdam.

De algemene ledenvergadering van D'66 in vergadering bijeen op 13 december 1969 te Amsterdam, overwegende:

1. dat van artikel 28-1 van het huishoudelijk reglement luidende "het hoofdbestuur wordt gekozen voor een periode van twee jaar" terwille van de zo gewenste continuïteit in het hoofdbestuur alleen bij hoge uitzondering behoort te worden afgeweken;
2. dat het hoofdbestuur ingevolge het besluit van de algemene ledenvergadering te Helmond een politieke taak heeft;
3. dat in de komende twee jaar een drietal verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen zullen plaats vinden, zodat deze politieke taak een extra accent zal krijgen;
4. dat het hoofdbestuur ongeacht de vastgestelde procedures direct of indirect een belangrijke rol zal moeten spelen bij het zoeken van geschikte kandidaten voor de tweede kamer en het opstellen van het advies over de volgorde van de kandidatenlijst;

gezien de omstandigheid dat, na de leden van de tweede kamerfractie, vanwege hun functie vrijwel alleen de leden van het hoofdbestuur geacht kunnen worden bij de leden van D'66 algemeen bij name bekend te zijn;

acht het in principe ongewenst dat de op 13 december 1969 te kiezen hoofdbestuursleden kandidaat zullen zijn bij de eerstvolgende tweede kamer verkiezingen en nodigt alle kandidaten voor het hoofdbestuur uit zich vóór de verkiezing van het hoofdbestuur ten overstaan van de algemene ledenvergadering uit te spreken over hun opvattingen ten

aanzien van het zich kandidaat stellen voor de tweede kamer door hoofdbestuurleden die nog niet hun zittingsperiode van twee jaar hebben volbracht, alsmede - voor zover het de eerstvolgende tweede kamer verkiezingen betreft - over hun voornemens ter zake.

Hoofdbestuurverkiezing

Voorstellen van het hoofdbestuur ter uitvoering van de art. 23-29 en bijlage A HR.

1. Het aantal HB-leden bedraagt 21.
2. De volgende 12 HB-leden treden af en stellen zich niet herkiesbaar:

Van Ardenne	Sluis
De Jong	Stappershoef
Litsenburg	Stokvis
Van Praag	Vuyck
S. Schuyer	Warnaar
Schwarz	Zeevalking

3. De volgende 2 HB-leden treden periodiek af en stellen zich herkiesbaar:

Beekmans	Nagtegaal
----------	-----------

4. De volgende 6 HB-leden blijven aan:

Blik	Jongedijk
Dijsselbloem	De Nérée tot Babberich
Fetter	Mevr. H. Smits van Waesberghe

5. Voor ieder van de 4 posten die in functie gekozen moeten worden werd slechts één kandidaat gesteld.

Dit zijn:

J.A.P.M. Beekmans	- voorzitter
H. Jongedijk	- vice-voorzitter
J.A. Nagtegaal	- secretaris
H.H.A. Dijsselbloem	- penningmeester

Hierover zal met de votometer worden gestemd. Als één of meer van deze kandidaten de meerderheid niet haalt, dan zal het nieuwe hoofdbestuur uit zijn midden die functionaris(sen) aanwijzen.

6. Er zijn dus, afhankelijk van de uitslag punt 5, nog 13, 14 of 15 vacatures.
7. Vanaf 13.00 is er gelegenheid tot kennismaken met de kandidaat-hoofdbestuurleden. Gedurende die tijd worden de stemformulieren ingevuld, waarbij de onder punt 5. gekozen kandidaten niet meer meedoen.
8. Hieronder treft U de (verkorte) gegevens aan die door de kandidaten zijn verstrekt. De originele stukken van de kandidaten liggen ter inzage.

Candidaten voor het hoofdbestuur

N. Apeldoorn - ds. A. C. van Raalteweg 10 - Wanneperveen - 05228-386
35 jaar. Opleiding: MULO, 2 jr. kweekschool. Functies: gemeente-ontvanger/ambt. burg. stand. Lid sinds 1969. Div.: Lid Inst. v. bestuurs-wetenschappen, ex-lid P.v.d.A. (1963-1965). Voorgesteld door zichzelf voor regiowerk Overijssel.

H. van Beekhuizen - Herengracht 314 - Amsterdam - 020-230726
44 jaar. Opleiding: lyceum, rechtenstudie. Beroep advocaat. Lid sinds oktober 1966. Div.: Lid VPRO/Pro juvenete, Vereniging Rembrandt, Amstelodamum; lid juridische werkgroep; lid hoofdbestuur D'66 1966 t/m 1968 als penningmeester/secretaris. Voorgesteld door afd. Amsterdam + Hoofdbestuur voor lid D. B.

J.A.P.M. Beekmans - Beatrixlaan 4 - Melissant - 01877-698
42 jaar. Opleiding: HBS, geneeskundige studie + specialisatie, studeerde Egyptologie. Beroep: Keel- neus- en oorsarts. Lid sinds 1966. Div.: Lid Foundation egyptologique "Reine Elisabeth"; Egypt exploration fund; European Rhinologic Society; cult. commissie Melissant; lid hoofdbestuur D'66 sinds eind 1967 als penningmeester/voorzitter. Voorgesteld door hoofdbestuur voor voorzitterschap.

A. Dirks - Troelstralaan 49 - Heemstede - 023-281674
52 jaar. Opleiding: HBS A, cursussen NIVE. Beroep adj. dir. groot-handelsonderneming. Lid sinds oktober 1966. Div. Lid/voorz. pl. schoolraad (1959-1965); mede-oprichter afd. Haarlem; lid regl. commissie; werkg. gem. pol. Heemstede. Voorgesteld door zichzelf.

H. H. M. Groen - Churchillflat 95 - Uithoorn
25 jaar. Opleiding: 4 jaar Gymnasium; div. avondcursussen (midd. handelsavondschool, HBI opl. Inst. voor Sociale Wetensch.); thans studerende voor MO Economie. Beroep: afd. chef. Lid sinds 1966. Div.: lid wergr. Democr. Arbeidsverhoudingen; bestuurslid afd. Uithoorn. Voorgesteld door zichzelf voor coördinatie werkgroepen.

Mej. S.A. Hagenbeek - Nyländsdijk 119 - Leeuwarden - 05100-34152
31 jaar. Opleiding: Gymn. A; Acad. studie Amsterdam. Beroep: lerares Frans. Lid sinds 1967. Div.: Lid VPRO, NVSH; Gemeent. werkg. Leeuwarden. Voorgesteld door Hoofdbestuur + regio Friesland voor regiowerk Friesland.

*C.T.H. B. Bloose Bosch Westerbark
05933-1461 f. Huidewer*

H. van Holten - Oosteinde 32a - Zevenaar - 08360-3673
36 jaar. Opleiding: Gymn. A; doctoraal Ned. Recht. Beroep: Hfd. Afd. Arbeidsvoorwaarden Kon. Zout Organon. Lid sinds jan. 1967. Div.: Lid NVSH, AVRO; ex-voorz. werkg. sociale verz.; voorzitter afd. De Liemers, voorz. regio Gelderland. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor regiowerk Gelderland.

F.A. Hijmans - Julianaplantsen 146 - Diemen - 020-920742
30 jaar. Beroep: Verkoopleider. Lid sinds oktober 1966. Div.: Lid VPRO; Lid Hoofdbestuur D'66 1966-1968; lid Comm. '70, bestuurslid afd. Diemen. Voorgesteld door zichzelf voor regiowerk Noord-Holland en/of Coördinatie raads- en statenfracties.

A. J. Kalthoff - Vrijheidstraat 21 - Oosterhout N.B. - 01620-4521
38 jaar. Opleiding: Gymn. A, doctoraal Ned. Recht. Beroep: Subst. Officier van justitie. Lid sinds 1966. Div.: hoofdbestuurlid Kath. Reclaseringsvereniging; lid werkg. justitie cie. Vrijheidsrechten. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor regiowerk N.-Brabant.

Mevr. A. W. Klinkert-Blokhuis - Konijnenbergerweg 2 - Hattem - 05206-2234

64 jaar. Opleiding: MMS, verpleegstersopleiding. Beroep: geen. Lid sinds 1967. Div.: voorz. delegatie die medewerkt aan totstandkoming pensioenvoorziening nabestaanden van artsen. Voor 1940 liberale partij, na de oorlog PvdA tot 1965. Voorgesteld door zichzelf voor gezondheids-zorg/gezinszorg/woningbouw.

D. v. d. Klugt - Burg. Zaneveldstraat 196 - Maassluis - 01899-7694
29 jaar. Opleiding: MULO, diploma MBA, bezig met examen SPD. Beroep: boekhouder. Lid sinds 1969. Div.: doende met oprichting Westlandse Automobil Ver.; zich aangemeld voor werkg. Soc. Econ. zaken. Voorgesteld door zichzelf voor regiowerk Zuid Holland.

F. C. M. van Leeuwen - Alkenoord 147 - Capelle a/d IJssel - 010-302415
25 jaar. Opleiding: 4 jaar HBS-B, HTS Scheepsbouwkunde, cursus Comm./Bedrijfseconomie. Beroep: Stafafdeling Secr. Jurische Zaken van een Holding. Lid sinds jan. 1967. Div.: lid. Inst. voor Scheepvaart en Scheepsbouw, VPRO. Lid landelijke werkg. Scheepvaart en Zeehavens, Lid Prov. werkg. Zuid Holland. Voorgesteld door regio-bestuur Zuid-Holland voor lid. D. B.

A. J. Meerburg - woonboot "Askeladd" t/o Merwedekade 149 - Utrecht - 030-886597

30 jaar. Opleiding: HBS-B; natuurkundig Ir. Delft. Beroep: wetensch. ambt. KNMI. Lid sinds 1967. Div.: deelgenomen aan Antarctische expeditie 1966; plv. vert. Ver. v. Wetensch. Ambtenaren. Lid NVSH, VPRO, Genootsch. Internationale Zaken. Secr. Regio Utrecht/t' Gooi. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor regiowerk Utrecht.

Ch. Mertens - Egelantiersstraat 2 - Amsterdam - 020-227351
30 jaar. Opleiding: Gymn. B; Univers. studie Geneeskunde en Wiskunde. Beroep: Medewerker Bur. Onderw. Research en Studiestatistiek Rijks-univ. Utrecht. Lid sinds nov. 1966. Div.: Lid Land. Comm. Hoger + Wetensch. Onderwijs, lid comm. Buitenland, bestuurslid afd. Amsterdam. Voorgesteld door afd. Amsterdam voor regiowerk Noord-Holland of coördinatie werkgroepen.

J. H. Moerkerk - Hartenstraat 32 - Amsterdam - 020-226098
29 jaar. Opleiding: Lyceum, bijna afgeronde acad. studie Pol. Wetensch. (Volkenrecht/Lucht- en Zeerecht). Beroep: studierend + assistent Inst. voor Wetensch. der Politiek Univers. v. Amsterdam. Lid sinds oktober 1966. Div.: Lid Nederl. kring voor Wetensch. der Politiek. Lid werkg. Defensie, Buitenkand (Oost-West Comm.), Lid progr. Comm. voorber. comm. ID'ee Amsterdam. Ex-voorzitter afd. Amsterdam; ex-lid PvdA, ex-lid PAK. Voorgesteld door Hoofdbestuur en afd. Amsterdam voor coördinatie werkgroepen in D. B.

J.R. Nagtegaal - Leeuweriklaan 8 - Rotterdam - 010-184670
38 jaar. Opleiding: Gymn., Rechtenstudie. Beroep: advocaat, kandidaat-notaris. Lid sinds 1966. Div.: Secr. Sticht. v. Jeugdpsychiatrie, medewerker Hervormde Zeemansraad Rotterdam. Ex-lid reglementencommissie, ex-voorzitter afd. Rotterdam, sinds 1967 lid Hoofdbestuur, o. m. als secretaris D. B. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor secretaris.

A. Palte - Pres. Kennedystraat 8 - Amby (bij Maastricht) - 04400-22313
32 jaar. Opleiding: MULO, HTS, Beroep: Beton- en Metaalconstructeur. Lid sinds 1966. Div.: Voorz. afd. Maastricht. Voorgesteld door zichzelf voor regiowerk Limburg of coördinatie werkgroepen. *in ver*

P. C. Porrey - Paauwenburgweg 107 - Vlissingen - 01184-6465

33 jaar. Opleiding: Gymn. B., doctoraal Ned. Recht. Beroep: Chef Bur. ruimtelijke ordening ter prov. griffie van Zeeland. Lid sinds april 1967. Div.: Lid NVSH, vereniging voor Administratief recht. Voorz./secr. werkg. Gemeentepol. Vlissingen. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor regiowerk Zeeland.

C. M. M. A. van der Pijll - Lorentzweg 45 - Lekkerkerk - 01805-712
28 jaar. Opleiding: HBS A, studie bij het NIVA, studie voor belasting-consulent. Beroep: ass.-accountant/belastingconsulent. Lid sinds sept. 1968. Div.: Lid NVSH, Ver. Openb. Onderwijs in Ned., Ver. Veilig Verkeer, Ned. Fed. v. Belastingcons., Lid werkg. gemeentepol. Lekkerkerk; comm. voorber. kandidaatst. regio Z-Holland. Voorgesteld door regiobestuur Z-Holland voor regiowerk Z-Holland.

W. H. Schouten - Schrijverspark 61 - Veenendaal
23 jaar. Opleiding: Kweekschool. Beroep: producer, reporter. Lid sinds 1967. Div.: Lid secretaris beroepscommissie Rijksstudietoelagen, Landelijke werkgroep onderwijs, ad-hoc cie gesprekken aan de basis, lid bestuurs afd. Veenendaal. Voorgesteld door zichzelf voor coördinatie werkgroepen.

Mej. G. Swart - Faustdreef 481 - Utrecht - 030-717926
32 jaar. Opleiding: Sociologie in Leiden en Groningen in 1963 doctoraal.
Beroep: Sociologe Lid sinds begin 1969. Div.: Lid VPRO. Landelijke
werkgroep C. R. M. en Bestuurlijke herindeling. Voorgesteld door afd.
Utrecht voor Lid H. B. indien mogelijk geen regiowerk.

L. F. Timp - Torenlaan 7 - Blaricum
48 jaar. Opleiding: U. L. O., Academie voor Beeldende Kunst. Beroep:
T. V. regisseur. Voorgesteld door Hoofdbestuur voor Publiciteit.

G. van Wijk - van Slichtenhorststraat 61 - Nijmegen - 04763-239
32 jaar. Opleiding: Rechtenstudie. Beroep: Journalist. Div.: voorzitter
afd. Nijmegen. Voorgesteld door zichzelf voor regiowerk of secretariaats-
werkzaamheden.

Moties van politieke aard

Motie No. 1. Ingediend door W. Bohle en 5 anderen, afd. Enschede.

De Algemene Ledenvergadering van D'66, bijeen te Amsterdam op 13
december 1969, van mening:

dat het terwille van de duidelijkheid tegenover de kiezer en de overige
politieke partijen,
en in verband met de mogelijke ontwikkelingen rond de herstructurering
van het partijstelsel, speciaal in 1970,
gewenst is dat in het voorjaar van 1970 het standpunt van D'66 t. a. v.
minimumeisen en partijpolitieke situatie op een niet mis te verstane
wijze wordt vastgesteld,

besluit:
het congres, als bedoeld in resolutie 2.-3 van het congres in Leiden
(1968), te doen plaatsvinden in het voorjaar van 1970, en draagt het
hoofdbestuur op, om passende maatregelen te nemen opdat de discussie
in de afdelingen over deze problematiek zo snel mogelijk op een con-
structieve wijze wordt geopend en gestimuleerd.

Motie No. 2. Ingediend door A. K. v. d. Burg, L. A. van Montfoort en 16
anderen, afd. Den Haag

De A. L. V., gelet op de besluiten van de A. L. V. 's in Helmond 1967 en
Leiden 1968 ten aanzien van het verlenen van medewerking aan de vorming
van een kabinet, van oordeel dat het opstellen van een aanvaardbaar mini-
mumprogramma een moeilijke en tijdrovende bezigheid is, waaraan zo-
veel mogelijk leden en aanhangers van de partij hun krachten moeten geven,
nodigt het hoofdbestuur uit op korte termijn stappen te ondernemen.
- om het overleg in zo breed mogelijke kring op gang te brengen,
- en om maatregelen te treffen dat in het geval van een kabinetscrisis on-
middellijk een concept-minimumprogramma aan de leden kan worden
voorgelegd.

Motie No. 3. Ingediend door A. J. Krom en 7 anderen, werkgroep Voor-
burg.

Het congres van D'66 enz.
Geeft als haar mening te kennen, dat D'66 vóór mei 1970 op een congres
de minimum-voorwaarden wenst vast te stellen voor deelname van de
partij aan een regering.
Draagt het hoofdbestuur op de totstandkoming van dit minimumprogramma
te bevorderen.

Motie No. 4. Ingediend door R. Rijnhout, aangenomen op ledenver-
gadering Apeldoorn.

De A. L. V. bijeen op 13 december, draagt het hoofdbestuur op ten eer-
ste: een minimumprogram samen te stellen dat als voorwaarde geldt
voor regeringsdeelname bij mogelijke vervroegde verkiezingen voor de
Tweede Kamer.
Ten tweede: er voor zorg te dragen dat het minimumprogram behandeld
wordt op het D'66 congres in april 1970.

Motie No. 5. Ingediend door A. J. Krom en 7 anderen, werkgroep Voor-
burg.

Het congres van D'66 enz.
Overwegende, dat bij de komende verkiezingen de premier opnieuw zal
worden benoemd.

Overwegende, het belang dat D'66 hecht aan het verkiezen van een
premier en de daarmee te scheppen onafhankelijkheid van de Staten-
Generaal tegenover de regering. Geeft als haar mening te kennen dat
D'66 op een congres vóór mei 1970 zich uitspreekt over de volgende
stelling:
Dat D'66 alleen aan de komende regeringsformatie zal kunnen deelnemen
als het gaat om een regering die niet langer aanblijft dan nodig is om de
verkiezing van een premier mogelijk te maken.

Motie No. 6. Ingediend door L. A. van Montfoort en 20 anderen, afd. Den H.

De Algemene Ledenvergadering van de politieke partij Democraten '66,
bijeen op 13 december 1969 te Amsterdam, gelet op de besluiten van de
Algemene Ledenvergadering gehouden te Leiden, september 1968, ten
aanzien van het verlenen van medewerking aan de vorming van een
kabinet; gezien de staatsrechtelijke opvatting van de partij D'66 welke
naast directe invloed van de burgers op de regeringsvorming wederzijdse
onafhankelijkheid van regering en parlement verlangt;
overwegende, dat de praktijk van de kabinetformaties in de laatste
jaren niet verenigbaar is met het vereiste van wederzijdse onafhankelijk-
heid tussen regering en parlement;
nodigt het Hoofdbestuur uit te onderzoeken welke vorm een kabinetform-
matie, binnen de grenzen van het huidige staatsrechtelijke bestel, dient
te hebben, teneinde zododig te voldoen aan de eerderevermelde eis van
onafhankelijkheid, dat D'66 tot een dergelijke kabinetformatie zijn mede-
werking zal kunnen verlenen; ~~aan de hand van~~
draagt het Hoofdbestuur op de resultaten van dit onderzoek ~~uit te spreken~~
op het volgende Congres aan de leden voor te leggen, en gaat over tot de
orde van de vergadering.

Motie No. 7. Ingediend door H. B. Th. Schot en 9 anderen, afd. Leid-
schendam.

Betreffende de positie van D'66 afgevaardigden in vertegenwoordigende
lichamen.

Het ledencongres van Democraten '66

overwegende dat een openbare uitspraak over de positie van afgevaardig-
den van D'66 in vertegenwoordigende lichamen de duidelijkheid in de Ne-
derlandse politiek bevordert;
spreekt als zijn mening uit dat partijleden, die voor D'66 in een ver-
tegenwoordigend lichaam zijn gekozen, zich bij het uitvoeren van hun
taak moeten laten leiden door de verwachtingen die de kiezers daarover
koesteren, en in het bijzonder zullen steunen op het partijprogramma
van D'66 zoals dat ten tijde van de verkiezingen luidde en op het ver-
kiezingsprogramma waarop zij zijn gekozen;
spreekt bovendien als zijn mening uit dat deze volksvertegenwoordigers
nauw contact moeten onderhouden met hun kiezers en met de plaatse-
lijke, regionale en landelijke organen van D'66 teneinde op de hoogte te
blijven van de daar heersende inzichten, zonder dat zij nochtans ge-
bonden kunnen worden geacht aan hun verkiezing tot stand gekomen
besluiten of uitspraken;
draagt de landelijke werkgroep staatsrecht op een regeling te ontwerpen
betreffende de rechtspositie van de politieke partijen;
en gaat over tot de orde van de dag.

Motie No. 8. Ingediend door dr J. W. Copius Peereboom en 5 anderen,
werkgroep Bevolkingspolitiek.

De ALV,

- Gezien de bijzonder zorgwekkende situatie bij de landelijke werk-
groepen, waar door onvoldoende coördinatie en samenwerking eerder
fragmentarische deelproblemen worden behandeld, dan dat men in de
huidige organisatie kan komen tot een aanzet voor een meer samen-
hangende maatschappijvisie (als genoemd in de inleiding op de Leidse
resoluties).
- Gezien het feit dat vele hoofdstukken en onderdelen van het landelijk
programma na drie jaar enigszins of geheel verouderd zijn en voor
de a. s. verkiezingen nodig herzien en met elkaar in overeenstemming
gebracht moeten worden
- draagt aan het H. B. op in 1970 te komen tot een andere en meer doel-
matige taakomschrijving, indeling en organisatie van de landelijke
werkgroepen, waarbij aan deze groepen - onder voorwaarde van coördi-
natie en samenwerking- ook grotere bevoegdheden kunnen worden ge-
geven.
- draagt aan het H. B. op uit zijn midden een lid te benoemen, die zich
diepgaand met deze problematiek zal bezighouden, onder vrijstelling
van andere taken, de nodige (voorlopige) regelingen te dien aangaande
zal treffen en in de volgende ledenvergadering hierover zal rapporteren.

Motie No. 9. Ingediend door de vergadering van voorzitters van werk-
groepen, gehouden te Utrecht op 22 november 1969, en al-
daar unaniem aangenomen.

De algemene ledenvergadering van D'66 bijeen op 13 december 1969,
van mening
dat in de loop van het jaar 1970 een concreet beleidsplan tot stand be-
hoort te komen, waarin in integraal verband de doeleinden en
prioriteiten worden gepresenteerd, waarop D'66 haar beleid zal
richten;
dat hiertoe een doelgerichte coördinatie van de werkzaamheden van de
politieke werkgroepen tot stand dient te komen;
draagt het hoofdbestuur op

- 1) te bevorderen dat de werkzaamheden van de werkgroepen met voor-
rang worden gericht op verwezenlijking van deze centrale doelstel-
ling;
- 2) een centrale werkgroep op te richten, welke onder verantwoordelijk-
heid van het hoofdbestuur belast wordt met de taak alle coördinerende
en inspirerende activiteiten te ontplooiën welke voor de tot stand-
koming van genoemd beleidsplan noodzakelijk zijn;
- 3) een efficiënte procedure te ontwikkelen, volgens welke het tot stand
gekomen ontwerp op democratische wijze binnen alle geledingen van
de partij wordt behandeld, alvorens het zal worden voorgelegd aan
een algemene ledenvergadering in 1970.

4) in deze procedure te voorzien in een voor
mei 1970 over uitgangspunten beleid
te houden

Rapport van de rapportagecommissie betreffende H.B.-beleid inzake secretariaat

1. Op verzoek van de heren J. H. Blokdijk, D. van Huiden, A. F. Lorier en J. Spanjer, leden van D'66 heeft de rapportagecommissie een onderzoek naar het beleid van het hb cq db inzake het secretariaat.
2. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd door één of meer leden van de rapportagecommissie met: de heer M. A. Hekker, Mej. B. Hoeffnagel, Mevr. J. A. Spook-Knuttel, Mevr. P. M. Visser-Engelgeer, alsmede met de leden van het db, Dijsselbloem, Jongedijk, Nagtegaal, Van Praag en Zeevalking en het lid van het hb, Blik.
3. Uit deze gesprekken is het volgende naarvoren gekomen:
  - a. In de eerste maanden van het bestaan van D'66 is het secretariaat zoals dat in de prenatale fase van D'66 was waargenomen, voortgezet. Met de uitbreiding der werkzaamheden werd het nodig meer mensen te stellen. Per 1 mei 1967 werd een eigen secretariaatspand betrokken, waarmee uiterlijk een volwassen partij-secretariaat was ontstaan.
  - b. De organisatie van het D'66 secretariaat had echter geen gelijke tred gehouden met de onder a. vermelde fysieke groei. Tot mei '67 werden de taken, bevoegdheden en onderlinge verhoudingen al al improviserend geregeld. Bij de overgang naar het eigen pand werd een embryonale structuur voor het secretariaat opgezet. Taken en bevoegdheden alsmede de onderlinge verhoudingen, zowel binnen het secretariaat als tussen hb cq db en secretariaat werden niet grondig geregeld, maar globaal aangegeven. Bovendien werd verzuimd alle betrokkenen goed in te lichten over de gemaakte afspraken. Voorlopig draaide het secretariaat echter naar omstandigheden redelijk goed dank zij de goede persoonlijke verhoudingen.
  - c. De persoonlijke verhoudingen binnen het secretariaat verslechterden echter geleidelijk aan, wat de werking van het secretariaat geenszins ten goede kwam. Het beleid van het hb cq db in deze periode, medio '67 begin '68 werd gekenmerkt door weinig doortastend optreden. De gebrekkige organisatorische structuur van het secretariaat, de niet of slecht geregelde verhouding tussen secretariaat en hb cq db en gebrek aan kennis omtrent hetgeen er aangaande deze organisatorische structuur was afgesproken, lieten hiervoor de ruimte.
  - d. Begin 1968 bleek de situatie onhoudbaar en werd door hb cq db het besluit genomen een van de betrokkenen te ontslaan. Een harde maar noodzakelijk geworden maatregel die helaas zonder de vereiste tact ten uitvoer werd gelegd. Buiten het bestuur ontstond verzet met als resultaat dat het hb cq db onder de druk bezweek en zijn ontslagbesluit introk. De oude situatie werd hersteld, zij het ook met sterk verslechterde persoonlijke verhoudingen.
  - e. Eind 1968 bleek de situatie wederom onhoudbaar. Het huidige hb cq db dat toen in functie kwam besloot tot een drastische reorganisatie van het secretariaat. Naast een gedeeltelijke automatisering van de administratie werd besloten het voltallige personeel te ontslaan. De moeilijkheden welke uit dit besluit voortkwamen zijn inmiddels opgelost. Terwille van de continuïteit werd een van de ontslagenen op korte termijn weer in dienst genomen. Vervolgens werd een chef de bureau op proef aangesteld. Dit laatste heeft niet de resultaten kunnen opleveren die men zich had voorgesteld. Op dit ogenblik kan geconstateerd worden dat het secretariaat naar behoren functioneert.
4. De rapportagecommissie betreurt het dat het hb cq db niet aan haar verzoek heeft voldaan om in augustus 1969 schriftelijk verantwoording af te leggen tegenover de leden cq de afdelingen van D'66 over haar beleid t. a. v. het secretariaat.

de rapportagecommissie

M. P. Polhuis (voorzitter) M. v. d. Kimmenade
C. Th. O. Mulie (secretaris) R. J. Ovezall

DANKBETUIGING

Nu de structuur en de opzet van de Democraat een ander karakter hebben gekregen, waardoor ons blad meer een informatief stempel zal dragen, is ook de redactionele arbeid sterk veranderd. De heer Jan G. Huygens blijft als eindredacteur de samenstelling van de Democraat verzorgen. Het hoofdbestuur wil zeer gaarne hem en de aftredende redacteurs, de heren H. Neeter en W. van Zandvoort evenals het hoofdbestuurlid J. W. Vuyk buitengewoon hartelijk danken voor aandacht en energie aan de Democraat gewijd. Een moeilijke formule, actuele politiek en politieke gedachten, gekoppeld aan informatie, hebben zij dikwijls uitstekend uitgevoerd. Met bijzonder beperkte geldmiddelen zorgden zij toch voor een fris en origineel blad, dat pennen en tongen regelmatig in beweging zette. Veel dank.

Hoofdbestuur

Programmawijzigingen

Hoofdstuk 11. Verkeer en Vervoer *na plan*

De volgende punten zijn aanvaard op 31-5-69, amendementen zijn - voor zover aangenomen - in de tekst verwerkt (4 pagina's)

11.1 Personenverkeer

Een steeds groter gedeelte van de Nederlandse bevolking leeft in een stedelijke omgeving. Dit maakt het noodzakelijk dat de ontwikkeling van de verkeers- en vervoersvoorzieningen in en om de steden minstens gelijke tred houdt met die daar buiten. Thans is dat niet het geval, zodat prioriteit moet worden toegekend aan het inhalen van de achterstand, in het bijzonder in de grote agglomeraties.

Ondanks de grote waarde, die de auto in het zakelijke als in het sociale en recreatieve vlak heeft, moet men zich bewust zijn van de nadelen van een toenemend autogebruik voor de gemeenschap. Bij het afwegen van de in aanmerking komende belangen zullen beperkingen van dit gebruik op den duur onvermijdelijk zijn. Het tekort dat dan ontstaat, moet worden opgevangen met openbaar vervoer van hoge kwaliteit.

11.11 Het niveau en de aard van de verkeers- en vervoersvoorzieningen dient niet afhankelijk te worden gesteld van de gebruikers alléén, maar tevens regionale belangen (stimuleringsgebieden) enerzijds en van structuur en bebouwing van stedelijke gebieden anderzijds.

11.12 Met inachtneming van het bovenstaande dient de vaststelling van prioriteiten en tracés van geplande weg- en spoorwegverbindingen alsmede vaarwateren niet langer door ambtelijke instanties te geschieden, maar door het parlement c. q. de provinciale staten.

11.13 Meer coördinatie tussen rijk, provincie en gemeenten bij de voorbereiding en een betere planning bij de aanleg van wegen is noodzakelijk, vooral om te komen tot meer continuïteit in het tot stand brengen van op elkaar aansluitende wegtrajecten. Daartoe is mede een beperking van het aantal opdrachtgevers voor aanleg en onderhoud van wegen noodzakelijk.

11.14 In en om de stedelijke agglomeraties maakt de verkeersproblematiek een aantal elkaar aanvullende maatregelen noodzakelijk.

- a. In verband met de relatief geringe wegruimte, die het openbaar vervoer nodig heeft, moet aan voorzieningen ten behoeve van dit vervoer prioriteit worden toegekend. In de grote agglomeraties betekent dit de aanleg van geheel van het overige verkeer gescheiden railstelsels.
- b. De verkeersstoppingen, die het functioneren en de leefbaarheid van de steden ernstig aantasten, moeten worden bestreden door verkeersregulerende maatregelen en, als een goed openbaar vervoer aanwezig is, door heffingenstelsels. Deze heffingenstelsels moeten - méér dan in het huidige systeem mogelijk is - een rechtstreeks verband leggen tussen het individuele gebruik van verkeersvoorzieningen en de betaling door de verkeersdeelnemers. Hierbij dient in beginsel, voorzover technisch en economisch verantwoord is, rekening te worden gehouden met kostenverschillen van individuele verplaatsingen naar plaats en tijd.
- c. Voor het autoverkeer moeten, in samenwerking tussen plaatselijke overheid en particulieren, parkeergelegenheden worden gesticht.

11.15 Geleidelijk en in samenhang met het gestelde onder 11.14 b. dient de fiscale behandeling van verkeer en vervoer te worden veranderd. De heffingen moeten in grotere mate dan thans het geval is aan het gebruik van verkeers- en vervoersvoorzieningen worden gerelateerd, waarbij de opbrengsten worden aangewend ter financiering van de overheidsuitgaven op het gebied van verkeer en openbaar vervoer, een en ander met inachtneming van onder 11.11 genoemde voorwaarden.

Er dient tegen gewaakt te worden, dat de overheid het wegverkeer al te gemakkelijk als 'melkkoe' ten behoeve van de algemene middelen beschouwt.

11.2 Goederenvervoer

Uitgangspunt behoort te zijn, dat het goederenvervoer een zelfstandige en volwaardige economische activiteit is, die binnen het algemene handelspolitieke beleid in beginsel niet dienstbaar mag worden gemaakt aan andere belangen.

Bij het goederenvervoer dient het rentabiliteitsbeginsel - ook t. a. v. de spoorwegen - onverkort te worden gehandhaafd. Door toepassing van een efficiënte capaciteitsbeheersing voor alle drie vervoerstakken op basis van een reële vervoersbehoefte (per tak), dient de huidige overcapaciteit te worden ingepast. Hierbij dient tevens de capaciteit van het z. g. eigen vervoer te worden betrokken.

11.21 Overheidsinvesteringen ten behoeve van de havens moeten worden getoetst op hun maatschappelijk nut en rentabiliteit. Daartoe dient een centraal beleid te worden gevoerd, daar in Europees verband een coördinatie op dit gebied behoort te komen.

11.22 Ingeval van beperkingen op het wegverkeer dient de overheid te overwegen of deze ook voor het goederenvervoer over de weg moeten gelden. Eventuele maatregelen moeten in nauw overleg met de organisaties van beroepsvervoerders getroffen worden.

11. 23 Voor het vervoeren van licht ontvlambare en andere gevaarlijke stoffen, zowel over de weg als te water, en voor het overslag daarvan, moeten meer stringente voorschriften komen.

Overslag van brandbare- en gevaarlijke stoffen, alsmede het afmeren van schepen en het parkeren van voertuigen met een dergelijke lading, dient waar mogelijk op een veilige plaats, ver van de woongebieden te geschieden.

11. 3 Verkeersveiligheid

11. 31 Verbetering van de rijopleiding is noodzakelijk.

- a. Artikel 208 van de grondwet (vrijheid van onderwijs) dient daartoe zo te worden gewijzigd, dat alleen zij rijles mogen geven, die voldoen aan wettelijk te stellen eisen. Tot nu toe kan de overheid slechts t. a. v. het lager en middelbaar onderwijs eisen stellen voor wat betreft de vakbekwaamheid e. d. van de leerkracht.
- b. Voor beroepschauffeurs op groot materieel moet er een vakopleiding komen, gericht op het rijden met opleggercombinaties en trucks met aanhanger, ook in het internationale verkeer.

11. 32 In afwachting van een grondwetswijziging als hierboven bedoeld moet het rijden onder toezicht op korte termijn nader worden geregeld. D'66 heeft daarover een initiatief wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend.

11. 33 Er dient meer aandacht te worden besteed aan het aanleren van veilig verkeersgedrag;
- a. de specifieke mogelijkheden, die de televisie daartoe biedt, behoren intensiever te worden benut,
- b. het verkeersonderwijs moet in het leerprogramma van het voortgezet onderwijs worden opgenomen (aanvulling mammoetwet).

11. 34 De verkeersregels zijn thans vrijwel geheel neergelegd in een Koninklijk Besluit, hetgeen betekent dat ze vrijwel geheel buiten het parlement om tot stand komen en worden gewijzigd. Het belang, dat deze voorschriften hebben voor de gehele bevolking, lijkt ons rede te niet langer buiten de parlementaire controle te houden. Daarom moeten ze in de verkeerswet, die in voorbereiding is, worden opgenomen.

11. 35 De eisen van de geestelijke en lichamelijke geschiktheid tot het besturen van motorrijtuigen behoren door de overheid te worden vastgesteld en openbaar te zijn.

Toelichting: De normen, die nu worden gehanteerd, zijn bij het Centraal Bureau voor de afgifte van rijvaardigheidsbewijzen (een particuliere stichting, waarin o. m. de verkeersbonden samenwerken) in de praktijk gegroeid en nimmer gepubliceerd.

11. 36 De controle op de naleving van de verkeersvoorschriften dient geïntensiveerd te worden en beter gericht, met name vanwege de preventieve werking die ervan uitgaat. Bij die controle dient niet alleen worden gelet op de bepalingen, die de veiligheid op de weg betreffen, maar ook op die, welke zijn gericht op de doorstroming van het verkeer.

11. 37 Vastlegging van betrouwbare ongevalsgegevens is van vitaal belang voor het wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de verkeersveiligheid en voor de opsporing van "zwarte plekken" in het wegennet. Alleen al hierom behoort de politie bij aanrijdingen zoveel mogelijk proces-verbaal op te maken.

Toelichting: Sinds 1 januari 1967 blijft bij aanrijdingen met louter blik-schade beneden f 1000, -- proces-verbaal achterwege. Dit beleid is onrechtvaardig; het valt niet te verdedigen, dat men bij het veroorzaken van zeg f 900, -- schade veelal géén proces-verbaal krijgt, maar voor een verkeersovertreding, die toevallig niet tot schade leidt, veelal wél. Bovendien plaatst het weggebruikers, die schade lijden door toedoen van een ander, voor moeilijkheden als vergoeding van die schade uitblijft.

11. 38 Gevaarlijke verkeersdeelnemers moeten zoveel mogelijk van de weg worden geweerd. Daartoe dienen de Officieren van Justitie de bevoegdheid te krijgen een onderzoek te vorderen naar de lichamelijke en geestelijke geschiktheid tot en de rijtechnische bekwaamheid in het besturen van motorrijtuigen, wanneer zij vermoeden, dat de houder van een geldig rijbewijs ongeschikt of onbekwaam is. Als het genoemde onderzoek ongunstig uitvalt, wordt het rijbewijs van de betrokkene ongedigd verklaard.

Toelichting: Deze bevoegdheid is van groot belang voor de verkeersveiligheid. Thans komt zij alleen toe aan sommige hoge politie-ambtenaren. De Officieren van Justitie beslissen op basis van door de politie opgemaakte processen-verbaal over het al dan niet vervolgen van verkeersdeelnemers. Als aanvulling op de in die verbaalen yermelde gegevens, beschikken zij bovendien over het zogenaamd justitiel documentatieregister. Daarin staat van iedereen vermeld of hem vrijheidsstraffen, ontzeggingen van rijbevoegdheid of geldboeten van meer dan f 40, -- zijn opgelegd en - zo ja - waarvoor, zodat brokkenmakers, om wie het hier gaat, meteen opvallen.

AMENDEMENT, in de vorm van nieuw punt (11. 24)

Amendement IV g 13

Nieuw punt 11. 24 Op door zee- en binnenschepen druk bevaren wateren

dient op knelpunten een beperkte verkeersregeling voor de scheepvaart te worden ingesteld.

Toelichting: De intensiviteit van het scheepvaartverkeer, de aanwezigheid van supertankers en schepen met zeer gevaarlijke lading, maakt verkeersregeling noodzakelijk, wil men de kans op calamiteiten beperken. Een dergelijke regeling dient de scheepvaart zo weinig mogelijk te hinderen en moet er op gericht zijn, een vlotte doorstroming van het scheepvaartverkeer te bevorderen.

Amendement IV-g-13. Stemming: 32 voor, van de 60 aanwezigen. Amendement naar plenaire.
Verwijs (regio Zeeland) verdedigt en Mentink is opposant.

III AMENDEMENT, voorstel werkgroep (11. 14 d) *na g 13 en 2*

Toevoegen aan punt 11. 14 een onderdeel d, dat als volgt kan luiden:

11. 14 d. Tussen stads- en streekvervoerbedrijven moet - rekening houdend met de plaatselijke situatie - een nauwe vorm van samenwerking tot stand worden gebracht, met name op het gebied van de structuur van het lijnennet en het tariefbeleid.

Amendementen en moties over landelijk deel provinciaal programma

Indiener: Regionaal congres 22. 11. 69.

Motie

De algemene ledenvergadering is van mening, dat het landelijk deel van het provinciaal programma dient te worden opgenomen in het landelijk programma van D'66, doch niet verplicht kan worden gesteld voor de programma's van de verschillende provincies. Op de provinciale congressen van 10 januari 1970 wordt bepaald welk gedeelte van het landelijk deel in de provinciale programma's wordt overgenomen.

Voorstel tot inpassing hoofdstuk 15 in hoofdstuk 1

Indiener: Werkgroep Staatsrecht

Ondergetekenden (subcommissie Boeren-Plate) zijn door de werkgroep Staatsrecht gemachtigd nadere voorstellen te doen naar aanleiding van het aan de werkgroep om advies gezonden "Voorlopige programma voor het landelijk deel van het verkiezingsprogramma van de provinciale staten". Naar de mening van de werkgroep staatsrecht zou het partijprogramma bij gelegenheid van de komende verkiezingen voor provinciale staten en gemeenteraden ter zake van het gedecentraliseerde bestuur meer systematisch moeten worden opgezet. Naar de gedachten van de werkgroep zouden landelijke gedeelten van de provinciale en gemeenteprogramma's onderdeel dienen uit te maken van het landelijk programma.

De subcommissie stelt voor het onderdeel "Gedecentraliseerd bestuur" op te nemen in de plaats van het huidige punt 1. 3.

Plaatselijk bestuur. Een praktische reden daarvoor is, dat in het voorstel dit nummer vacant komt. Een meer systematisch argument vóór de voorgestelde plaats is, dat de uitgangspunten in de landelijke stukken van de provinciale en gemeenteprogramma's - evenals de in het partijprogramma voorafgaande stukken over het centrale bestuur - doen uitkomen in welke zin D'66 vernieuwing van het openbaar bestuur en wijziging van het bestuursklimaat denkt te bereiken.

Vorgesteld wordt in de plaats van 1. 3 (Plaatselijk bestuur) een nieuwe paragraaf 1. 3 (Decentralisatie) in te voegen, met de volgende onderdelen:

1. 31. Uitgangspunten
1. 32. Provinciaal bestuur
1. 33. Gemeentelijk bestuur
1. 34. Waterschappen
1. 35. ~~Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie~~

De onderdelen 1. 33, 1. 34 en 1. 35 zullen voor een volgend congres moeten worden voorbereid. Voor de eerste twee onderdelen gelden de volgende overwegingen.

Naar de mening van de werkgroep Staatsrecht was er alle aanleiding de punten 15. 01, 15. 02 en 15. 03 van het ontwerp verkiezingsprogramma provinciale staten van de commissie '70 te vatten in een aantal meer algemene uitgangspunten welke het gehele terrein van het gedecentraliseerd bestuur betreffen.

De drie onder 1. 31 opgenomen punten betreffen de basisgedachten betreffende decentralisatie voor zover die thans kunnen worden geformuleerd. Deze werkwijze kwam de werkgroep Staatsrecht beter voor dan o. a. het etaleren van een aantal mogelijke structuren, gelijk de commissie '70 in punt 15. 01 voorstelt, waarbij men dan nog de vraag kan stellen of er wellicht nog andere mogelijkheden zijn.

In het onderdeel 1. 32 tenslotte is punt 1. 32. 1 toegevoegd als aanpassing aan de paragraaf 1. 31. Punt 1. 32. 2 komt overeen met 15. 11 van de commissie '70, punt 1. 32. 3 met 15. 12 enz. Alle volgende punten van het onderdeel 1. 32 worden genummerd in analogie met de artikelen van hoofdstuk 15.

AMENDEMENT: vervanging van 15.01, 15.02 en 15.03 door 1.31.1, 1.31.2, 1.31.3 en 1.32.1.

- 1.31.1. De bestaande provinciale en gemeentelijke indeling voldoet onvoldoende aan de eisen welke aan het regionale en plaatselijke bestuur worden gesteld. Vele gemeenten zijn te klein om een behoorlijke bestuurskracht te kunnen ontwikkelen. Een toenemend aantal overheidsstake kan alleen nog in een ruimer verband worden behartigd. Hierbij wordt gedacht aan milieuhygiëne, ruimtelijke ordening, industrialisatie en werkgelegenheid, verkeer.
- Anderzijds is er een aantal taken met name van de plaatselijke overheden, zoals bejaardenzorg, jeugdzorg, maatschappelijk werk, de uitvoering van de algemene bijstandswet, ten dele ook het cultuurbeleid en het beleid ten aanzien van de volksgezondheid, welke bij voorkeur in kleiner verband dienen behartigd te worden.
- Tenslotte gaat zich een vierde bestuurslaag aftekenen, waardoor - wellicht noodloos - de bestuurs situatie onoverzichtelijker en de besluitvorming moeizamer wordt. Het is geboden deze ontwikkelingen en wenselijkheden aan een systematische studie te onderwerpen opdat op korte termijn verantwoorde beslissingen kunnen worden genomen over een nieuwe bestuursorganisatie. De regering moet daartoe opdracht verlenen aan één of meer (samenwerkende) wetenschappelijke instituten. Zo nodig dient met verschillende nieuwe mogelijkheden van plaatselijk en regionaal bestuur te worden geëxperimenteerd.
- 1.31.2. Er zijn twee hoofdargumenten voor decentralisatie:
- verdeling van bestuurstaken teneinde overbelasting van het centrale bestuur, alsmede bureaucratisering tegen te gaan; bovendien is een gedecentraliseerd bestuur te onzent steeds gezien als een tegenwicht tegen machtsconcentratie uitsluiten bij de centrale overheid;
  - democratisering, in zoverre decentralisatie het bestuur dichter bij de betrokken bevolkingsgroepen brengt, waardoor democratische beïnvloeding en controle ter plaatse gemakkelijker worden.
- In het algemeen zal D'66 daarom voorkeur hebben voor gedecentraliseerd bestuur boven bestuur door landelijk gespreide rijksdiensten.
- 1.31.3. Democratisering van het openbaar bestuur op lager niveau eist echter ook, dat de lagere besturen over voldoende bestuurskracht beschikken: volksinvloed op een zwak bestuur, of op een bestuur dat slechts weinig functies kan uitoefenen, is schijninvloed.
- Deze eis werkt door op:
- aard en omvang van de taken welke aan de lagere besturen worden opgedragen;
  - de omvang van het territoire (met name bij gemeenten en waterschappen);
  - de mate van zelfstandigheid van de lagere besturen.
- 1.32.1. D'66 meent, dat de provinciale indeling, alsmede het provinciebestuur mede betrokken dienen te worden in de beschouwingen over bestuurlijke vernieuwing op plaatselijk niveau. Leden van D'66 in de provinciale staten en in de colleges van gedeputeerde staten zullen het onderling verband van deze problematiek waar mogelijk benadrukken en wetenschappelijk onderzoek ter zake bevorderen.

AMENDEMENT I a 1 betreft: nieuw artikel 15.0

indiener: A. R. van der Burg en 8 anderen te Den Haag.

De provincie dient zo veel mogelijk alle belemmeringen weg te nemen, die passief kiesgerechtigden ervan weerhoudt zich kandidaat voor provinciale staten te stellen of een benoeming daarin te aanvaarden. In concreto dient een morele druk op werkgevers te worden uitgeoefend dat zij hun werknemers geen belemmeringen in de weg leggen aan het werk van provinciale staten deel te nemen. In ruil daarvoor dient de provincie deze werkgevers naar redelijkheid schadeloos te stellen voor de gederfde diensttijd. Aan zelfstandigen wordt een uitkering van vergelijkbaar niveau gedaan. In beide gevallen wordt voor de uitkeringen een minimum en een maximum bedrag vastgesteld. Vergaderingen van P. S. worden zoveel mogelijk buiten de gangbare werktijden gehouden.

Toelichting:

Wij moeten vele waardevolle aspirant-kandidaten missen, omdat hun werkgever hetzij een feitelijk verbod oplegde, hetzij stelde dat de benodigde tijd als verlof diende te worden opgenomen. Afgezien van de morele ongenwensheid van een dergelijke werkgeversinvloed leidt het ook tot een betrekkelijk eenzijdige samenstelling van de staten (ambtenaren en mensen verbonden aan instituten buiten het bedrijfsleven). Vele zelfstandigen worden van een kandidatuur weerhouden door de aanzienlijke inkomensderving die een actieve deelname aan het werk van P. S. ten gevolge heeft.

AMENDEMENT I a 2 betreft 15.01 (altern. A)

indiener: afdeling Baarn/Soest

vervolgen na . . . . . bestuursorganisatie.

De regering moet opdracht verlenen aan één of meer wetenschappelijke

instituten om de beste bestuursindeling (c. q. regionale indeling) voor Nederland uit te werken. Daarbij ware te denken aan het verstrekken van facetopdrachten m. b. t. de landelijke zowel als de regionale problematiek en de specifieke deskundigheid. Een en ander zou bijvoorbeeld door een organisatiebureau kunnen worden gecoördineerd.

Toelichting

Het gaat om een nadere detaillering van alternatief A. De veelsoortige problemen zullen door specialisten van verschillende disciplines en uit verschillende regio's moeten worden bestudeerd. Noodzakelijk is het daarom de coördinatie te laten verrichten door een op dit gebied deskundig organisatiebureau.

AMENDEMENT I a 3 betreft 15.01 (altern. B) in laatste zin, laatste regel:

"de gemeenten" te vervangen door "kleinere bestuurlijke eenheden"

indiener: A. R. van der Burg en 8 anderen te Den Haag

Toelichting

Het staat nog niet vast dat in een nieuwe bestuursstructuur onder of naast het gewest de gemeente in zijn huidige of vergelijkbare vorm zal blijven bestaan. Gebruik van het woord "gemeenten" sticht daarom verwarring.

AMENDEMENT I a 4 nieuwe artikel 15.01 (altern. C)

indiener: A. Dirks en 6 andere leden van werkgroep Heemstede

Ter bevordering van de bestuurlijkheid van Nederland worde de bestuurlijke indeling als volgt gewijzigd:

- een hergroepering in 4 à 7 provincies, waarbij primair geografisch-economische bindingselementen worden ten grondslag gelegd, met waarborg voor het voortbestaan van cultureelhistorisch gegroeide volkskarakteristieke aspecten in deze gebieden;
- een hergroepering van gemeenten en gemeente-delen, waarbij samenvoeging of aantrekking van kleinere en decentralisering in de grootste gemeenten tot uitgangspunt worde genomen, met dezelfde waarborg als in lid a. bedoeld.

Toelichting

- Aangezien artikel 15.01 (altern. B) reeds een voorkeur uitdrukt voor een bepaalde vorm van bestuurlijke herindeling, is dit artikel in feite geen alternatief voor artikel 15.01 (altern. A), waarin terecht wordt gekozen voor een grondige bestudering welke aan een keuze dient vooraf te gaan.
- Derhalve biedt het amendement wél een terzake vergelijkbaar alternatief voor een keuzebepaling als reeds in artikel 15.01 (altern. B) werd gesteld, voor het geval dat het eerst ter stemming komend artikel 15.01 (altern. A) onverhoopt zou worden afgewezen.

AMENDEMENT I a 5 art. 15.01 A handhaven en de art. 15.01 (altern. B) en art. 15.02 vervangen door één nieuw art. 15.02 luidende als volgt:

Indieners: M. A. B. Erens en 5 anderen regio Limburg

De bestuurlijke indeling van Nederland in provincies en gemeenten en de onderlinge taakverdeling en financiële verhouding van rijk, provincie en gemeente voldoen niet meer aan de moderne eisen van doelmatigheid noch aan het noodzakelijk contact tussen bestuur en bevolking. Open deelneming van bestuurden in de diverse bestuurstaken stelt als eis, dat beslissingen zo laag mogelijk in de bestuursorganisatie worden genomen. Stelregel van bestuursbeleid moet derhalve zijn, dat wat aan lagere bestuursniveau's kan worden overgelaten hieraan niet alleen niet mag worden onttrokken, maar ook door decentralisatie moet worden overgedragen. Voorwaarde voor deze decentralisatie is de vorming van minder gemeenten en provincies zodanig, dat deze over grotere bestuurskracht beschikken, terwijl de deelneming van de bestuurden door genoemde decentralisatie vergroot wordt.

AMENDEMENT I a 6 betreft 15.03 (altern. B)

indiener: J. Tielens-Haan en 5 anderen, Eindhoven en omstreken

De zin "De gewestelijke diensten. . . . . in die gewesten" dient te vervallen. Daarvoor in de plaats de volgende twee zinnen:

"Ook hier geldt, dat wat aan het lokale bestuur kan worden overgelaten daaraan niet onttrokken moet worden. Eist de doelmatigheid echter een zekere centralisatie dan zullen bepaalde uitvoerende taken aan gewesten gegeven moeten worden met dien verstande, dat deze taken dan wegvallen bij de gemeenten".

Toelichting

Wanneer men de bestuurlijke problemen op lokaal niveau wil oplossen d. m. v. gewestvorming moet men deze gewesten ook reële kansen geven te kunnen functioneren. Een uitvoeringstaak in samenwerking met gemeenten werkt veelal vertragend en in conflictsituaties helemaal niet. Er moet een mogelijkheid bestaan, dat op bepaalde terreinen het gewest zelf uitvoerende bevoegdheden krijgt. In deze gedachtegang is het toch altijd mogelijk, dat het gewest de gehele of een gedeelte van de uitvoerende taak naar gemeenten delegeert, maar er blijft een stok achter de deur, dat het gewest zelf, onafhankelijk van gemeenten, kan uitvoeren.

AMENDEMENT I a 6' art. 15.03 (altern. B)

indiener: Provinciale werkgroep Zuid Holland

*ingetrokken
wijzigingen B*

Toevoegen als tweede alinea:
In afwachting van ingrijpendere maatregelen dient de provincie in overleg te treden met aangrenzende provincies om te onderzoeken welke grenswijziging op korte termijn gewenst is.

AMENDEMENT I a 7 betreft 15.03 (altern. B) en 15.04

indiener: A. R. van der Burg en 6 anderen, Den Haag

afwijzen B

Als bij 15.03 voor alternatief B wordt gekozen, kunnen de laatste twee zinnen van 15.03 (beginnend met: "De provincie moet...") en 15.04 worden samengevoegd tot één nieuw punt.

De redactie hiervan over te laten aan de redactiecommissie.

AMENDEMENT I b 1 betreft 15.11

indiener: afdeling Rotterdam

"21 jaar" wijzigen in "18 jaar".

verworpen

Toelichting

Aangezien D'66 pleit voor een verlaging van de meerderjarigheidsgrens van 21 jaar naar 18 jaar, is het alleen maar konsekwent dit ook voor het passief kiesrecht te laten gelden. Pleit men voor verlaging van 25 jaar naar 21 jaar, dan is dit - zeker als de burgerrechtelijke grens is verlaagd van 21 tot 18 jaar - zuiver arbitrair.

AMENDEMENT I b 2 betreft 15.11

indiener: afdeling Wassenaar idem door: werkgroep Staatsrecht

Schrappen na "21 jaar".

Toelichting

Bekwaamheid is belangrijker dan leeftijd of geslacht.

over-gevoerd

AMENDEMENT I b 2' betreft art. 15.11

indiener: Straatsma c.s.

Schrapping van de 2 laatste zinnen.

Toelichting

Deze aanbevelingen voor de kandidaatstelling zijn alleen van toepassing op de partij zelf. Het zal niet overal mogelijk zijn voor D'66 een fractie te krijgen die evenwichtig is opgebouwd naar leeftijd en geslacht. De doelstelling is prachtig, maar de kiezers zijn meer geïnteresseerd in het resultaat.

AMENDEMENT I b 3 betreft 15.12

indiener: werkgroep Staatsrecht

Nieuwe tekst:

Aan de lijst van betrekkingen die niet verenigbaar zijn met het lidmaatschap van provinciale staten dienen te worden toegevoegd:

- a. de betrekking van burgemeester en van lid van de gemeenteraad;
- b. de betrekking van ambtenaar door of vanwege een gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- c. de betrekking van ambtenaar door of vanwege het bestuur van een gemeenschappelijke regeling aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- d. de betrekking van voorzitter en van lid van een vertegenwoordigend college van waterschappen;
- e. de betrekking van ambtenaar door of vanwege het bestuur van een waterschap aangesteld of daaraan ondergeschikt.

*voor lid congres
ingetrokken*

AMENDEMENT I b 4 betreft 15.12

indiener: afdeling Rotterdam

Nieuwe tekst:

Aan de lijst van ambten die niet verenigbaar zijn met het lidmaatschap van provinciale staten dienen te worden toegevoegd diegenen, die door hun functie (grote) invloed kunnen hebben op het beleid of bestuur van lagere publiekrechtelijke lichamen, zoals b.v.:

- a. burgemeester
- b. wethouder, gecommitteerde van het Openbaar Lichaam Rijnmond
- c. gemeenteraadslid, enz.

verwerkt

AMENDEMENT I b 5 toevoegen nieuw artikel 15.12¹

indiener: A. R. van der Burg en 7 anderen, Den Haag

Indien in de provinciale staten of een commissie daarvan een zaak aan de orde komt, waarbij een lid of zijn werkgever belang heeft, anders dan als gewoon staatsburger (of als gewoon aandeelhouder zonder aanmerkelijk belang), dient dit lid zich te onthouden van discussie of van enige andere vorm van meningsbeïnvloeding en van stemming.

*verwerpen
43 voor
52 tegen*

Leden van de D'66-fractie in de Staten zullen deze regel met onmiddellijke ingang van hun benoeming toepassen.

AMENDEMENT I b 6 betreft 15.13, laatste volzin luidende:

indiener: W. Fiege en 5 anderen, Den Haag

ingetrokken

"Als eerste stap in de richting van een gekozen Commissaris zal worden bevorderd, dat provinciale staten het recht verkrijgen tot het doen van een aanbeveling" vervangen door:

"Als eerste stap in de richting van een gekozen Commissaris zal worden bevorderd, dat provinciale staten het recht verkrijgen tot het doen van een bindende voordracht terzake".

Toelichting

Als eerste stap naar democratisering is een aanbevelingsrecht onvoldoende; een bindende voordracht van de mandatarissen der kiezers lijkt anno 1969 het minimum.

AMENDEMENT I b 7 betreft 15.14

indiener: Erens en 5 anderen, regio Limburg

Schrappen.

verworpen

Toelichting

Overwegende, dat

- a. in de meeste provincies een prognose over eventuele G.S. -zetels voor D'66 uitgesloten is;
- b. vooraf evenmin bij benadering gezegd kan worden hoe de portefeuillerverdeling over de verschillende partijen zal plaatsvinden, daar dit van veel factoren afhankelijk is;
- c. in de meeste gevallen het aantal leden dat bereid is een G.S. -zetel te bezetten beperkt zal zijn, hetgeen bij bekendmaking vooraf zowel voor de partij als zodanig als voor de persoon in kwestie ongunstige konsekwenties kan meebrengen;
- d. bovenstaande overwegingen zeer bijzonder gelden voor die provincies waar een partij in provinciale staten de absolute meerderheid heeft, is het beter artikel 15.14 te laten vervallen.

AMENDEMENT I b 8 betreft 15.14

indiener: A. R. van der Burg en 5 anderen, Den Haag

Tweede en derde zin schrappen. In 1e zin "nader" schrappen.

Toelichting

Bij de huidige wetgeving is het niet mogelijk als partij van tevoren een kandidaat voor G.S. voor te stellen. Dit kan alleen geschieden door de fractie, nadat deze gekozen is. Zij leggen immers de eed of belofte af zonder last of ruggespraak te handelen. Hoogstens kan een niet-bindend advies worden uitgebracht. Zoals het er nu staat kan het leiden tot onverwikelijke zaken zoals onlangs in de PSP met de verkiezing van leden voor de Eerste Kamer. Bovendien moet volgens een gangbare D'66-opvatting niet een partij de dienst uitmaken, b.v. bij het benoemen van gedeputeerden, maar liefst de kiezers zelf en zolang dat niet mogelijk is moet de benoeming althans geschieden door degenen die daartoe van de kiezers een mandaat hebben gekregen.

afgevoerd

AMENDEMENT I b 8' betreft art. 15.14

indiener: Straatsma c.s.

ingetrokken

De twee laatste zinnen vervangen door:

Indien het aantal met het lidmaatschap der provinciale staten onverenigbare ambten toeneemt, verdient het overweging de mogelijkheid te openen om Gedeputeerden te kiezen, die geen lid zijn van de provinciale staten.

Toelichting

Het geschrapte deel van dit artikel hangt nauw samen met de politieke strategie. In het algemeen zal het verstandiger zijn, wanneer de staten-leden van D'66 voorlopig hun onafhankelijkheid t.o.v. het college van G.S. handhaven. Wanneer een a.s. Statenfractie nog niet over een geschikte kandidaat-gedeputeerde beschikt, maakt men zich gauw belachelijk door toch een figuur hiervoor naar voren te schuiven.

AMENDEMENT I b 9 betreft 15.15

indiener: A. R. van der Burg en 6 anderen, Den Haag

Schrappen

afgevoerd

Toelichting

Dit kan niet. De verkiezing van G.S. geschiedt op 3 juni. De Staten gaan dan meestal op zomereces. G.S. moeten zich dan gaan inwerken. Zij kunnen onmogelijk een maand later of nog eerder een beleidsverklaring gereed hebben, tenzij dit een nietszeggend ambtelijk stuk is dat al van tevoren gereed ligt.

AMENDEMENT I b 10 betreft 15.17

indiener: werkgroep Staatsrecht idem: afdeling Wassenaar

Schrappen. *verwijzen*AMENDEMENT I b 11 betreft 15.18

indiener: werkgroep Staatsrecht

Schrappen. *verwijzen*AMENDEMENT I c 1 betreft 15.21 (altern. B)indiener: A. R. van der Burg en 6 anderen, Den Haag *aangenomen*

De zinsnede "... moet daarvan aan provinciale staten mededeling..." te vervangen door:
 "... moet daarvan openbaar mededeling..."

Toelichting

Het gaat er niet om dat P.S. afweten van de nevenfuncties, maar het publiek.

AMENDEMENT I c 2 betreft 15.21 (ev. aanvulling):

indiener: A. R. van der Burg en 6 anderen, Den Haag

De woorden *ingetrokken*

"... van een nutsbedrijf dat in zijn provincie goederen levert of diensten verricht".

te vervangen door:

"... van een onderneming die aan zijn provincie goederen of diensten levert".

Toelichting

Het is hiermee in feite een geheel ander artikel geworden. Het is niet duidelijk waarom de CdK niet commissaris van b.v. het Provinciale Electriciteitsbedrijf mag zijn.

AMENDEMENT I c 3 betreft 15.21.: nieuw alternatiefindiener: afd; Rotterdam *verwijzen*

D'66 acht het in principe ongewenst dat de Commissaris der Koningin en de leden van Gedeputeerde Staten bezoldigde nevenfuncties hebben. Zolang echter de honorering van deze functionarissen niet in overeenstemming is met de belangrijkheid van hun functie, dienen zij periodiek aan Provinciale Staten kennis te geven van hun bezoldigde nevenfuncties in de partikuliere, semi-overheids- of overheidsfeer. Ook onbezoldigde nevenfuncties moeten worden gemeld aan Provinciale Staten. Leden van Provinciale Staten dienen opgave te verstrekken van alle door hen beklede openbare functies.

Toelichting

Dit artikel is een synthese tussen de art. 15.21 alternatieven A. en B. Art. 15.21 ev. aanvullend komt te vervallen.

AMENDEMENT I c 4 betreft: 15.23indiener: J. de Bres en 5 anderen, Leiden *aangenomen*

Dit artikel te vervangen door:

Behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen zijn de provinciale documenten voor een ieder toegankelijk.

Toelichting

D'66 staat het systeem voor, dat alle overheidsdocumenten toegankelijk worden gemaakt voor een ieder, behoudens de bij de wet te bepalen uitzonderingen. Het is daarom ongewenst een mogelijkheid te openen, op grond van een provinciale verordening, terzake nog beperkingen in het leven te roepen.

AMENDEMENT I c 5 betreft: 15.24indiener: J. de Bres en 5 anderen, Leiden *aangenomen*

Dit artikel te vervangen door:

De vergaderingen van alle provinciale commissies dienen openbaar te zijn, behoudens bij de behandeling van zaken, die een persoonlijk karakter dragen en zaken, die bij openbare behandeling aanzienlijk financieel nadeel zouden veroorzaken. *+ laatste zin 15.24 overgenomen*

Toelichting

M. i. geeft deze redactie beter de bedoeling weer van wat wordt beoogd, terwijl de verder gegeven aanvulling m. i. niet kan worden gemist.

AMENDEMENT I c 6 betreft: 15.28indiener: werkgroep Staatsrecht *aangenomen*

Schrappen.

AMENDEMENT I c 7 betreft: 15.211indiener: werkgroep Staatsrecht *aangenomen*

Schrappen.

AMENDEMENT I c 8 betreft: 15.212indiener: werkgroep Staatsrecht *moet bij volksgevoelheid*Schrappen. *hier ingetrokken*AMENDEMENT I c 8' art. 15.213indiener: Straatsma c. s. *aangenomen*

Laatste zin schrappen.

Toelichting

Wij hebben er bezwaar tegen dat verordenende bevoegdheid zou worden gegeven aan een orgaan, waarin de bevolking niet rechtstreeks is vertegenwoordigd. De door recreatieschappen ontworpen verordeningen dienen door de provinciale staten te worden bekrachtigd.

AMENDEMENT I c 9 betreft: nieuw artikel 15.213¹:indiener: Provinciale Programmacie Noord Brabant *aangenomen*

- Naast een begroting dient een prioriteitschema te worden aangehouden.
- Aan het provinciaal beleid dient een "per bestuursgebied" (portefeuille) gespecificeerde meerjarenplanning ten grondslag te liggen. Deze meerjarenplanning behoort te worden afgestemd op een regelmatig te overwegen en te publiceren prioriteitschema. Bij de meerjarenplanning dient een jaarlijks te herziene kostenraming te worden gegeven.

AMENDEMENT I c 9' art. 15.214indiener: Straatsma c. s. *verwijzen*

Schrapping van de eerste zin, waardoor in de 2e zin "hierbij" dient te worden omschreven.

Toelichting

De provinciale bestuursorganen dienen niet gedwongen te worden zich volkomen aan te sluiten bij een nationaal gericht industrie- en havenbeleid.

AMENDEMENT I c 10 betreft: 15.215indiener: afd. Rotterdam *waarsch.*

In de tweede alinea van dit voorstel moet worden opgenomen: ... wettelijke regeling, dat na verloop van 3 maanden na kennisgeving aan....

Toelichting

I. p. v. een "bepaalde termijn", zoals in het voorstel genoemd, is het beter deze termijn cf. art. 230 Gemeentewet te houden, nl. 3 maanden.

AMENDEMENT I c 11 betreft: 15.216

indiener: A. R. v. d. Burg en 5 anderen, Den Haag

Vervallen. *verwijzen*Toelichting

Het is toch zeker een normale praktijk dat GS hun bezwaren tegen een gemeentebegroting aan die gemeente kenbaar maken. Dat ziet er uit als een open deur intrappen.

REDAKTIONELE AMENDEMENTEN

waarsch.
 15.18 laatste zinsdeel: "onder verantwoordelijkheid waarvan..." te vervangen door "onder wiens verantwoordelijkheid".

15.211 derde woord: "over" te veranderen in: "op".

15.213 laatste zinsdeel: "zullen deze lichamen gebruik moeten maken" vervangen door: "zal gebruik moeten worden gemaakt".

15.215 in de laatste zin: "heeft" vervangen door: "hebben".

FINANCIËEL OVERZICHT OVER DE EERSTE DRIE KWARTALEN VAN 1969

Balans per 1 januari 1969

Kas, bank, giro	f	8.784,06		Krediteuren	f	14.467,--
Machines en inventaris	f	15.245,28		Leningen van leden	f	3.100,--
Voorraad drukwerk	f	1.250,--		Afbetalingen machines	f	9.394,60
Waarborgsom pand	f	1.750,--		Afdrachten afdelingen	f	1.745,50
N. t. o. diversen	f	2.228,50		N. b. t. aan Democraat	f	63,80
N. t. o. subsidie televisie	f	2.000,--		Vooruitontvangen contributies etc.	f	8.646,80
Vooruitbetaalde afdrachten aan afdelingen	f	1.326,36				
Exploitatiesaldo	f	4.833,50				
		<u>f 37.417,70</u>				<u>f 37.417,70</u>

Exploitatierkening over de eerste drie kwartalen van 1969

Afschrijvingen	f	3.053,99		Contributies	f	90.287,28
Lonen en sociale lasten	f	30.666,83		Bijdrage aanhangers	f	415,--
Huur secretariaat	f	6.840,48		Donaties	f	252,50
Onderhoud secretariaat	f	1.020,28		Giften en schenkingen	f	12.810,50
Consumpties	f	750,57		Programma's en rapporten	f	4.906,47
Kantoorbenodigdheden	f	1.134,62		Huur votometer	f	900,--
Rente bankkosten	f	113,96		Kansgevercheques	f	635,--
Stencils en papier	f	5.078,16		Subsidie televisie	f	3.000,--
Onderhoud machines	f	257,--		Congres Den Haag	f	4.393,70
Adresseerkosten	f	299,07		Bijdrage verkiezingen '70	f	6.718,--
Assurantie machines	f	64,40				
Representatiekosten	f	321,25				
Telefoon	f	1.702,30				
Porto	f	4.292,88				
Drukwerk etc.	f	2.159,18				
Programma's	f	5.412,96				
Vergaderkosten	f	1.517,55				
Documentatie	f	296,64				
Reiskosten en declaraties	f	1.623,30				
Radio en televisie	f	6.824,56				
Extra-Democraat	f	3.531,40				
Verkiezingskosten	f	717,65				
De Keuze van D'66	f	1.500,--				
Afdrachten afdelingen	f	18.140,45				
Persconferenties	f	234,47				
Advertenties	f	534,93				
Zaalhuur congres	f	1.915,--				
Diverse congreskosten	f	999,41				
Kansgevercheques	f	2.300,--				
Saldo winst	f	21.015,16				
		<u>f 124.318,45</u>				<u>f 124.318,45</u>

Balans per 1 oktober 1969

Kas, bank, giro	f	20.369,08		Krediteuren	f	16.573,60
Machines en inventaris	f	12.994,89		Leningen van leden	f	3.100,--
Voorraad drukwerk	f	3.000,--		Afbetalingen machines	f	4.142,65
Waarborgsom pand	f	1.750,--		Afdrachten afdelingen	f	2.235,11
N. t. o. diversen	f	4.119,05		Algemene reserve	f	9.463,66
		<u>f 42.233,02</u>		Verkiezingsreserve	f	6.718,--
		<u>f 42.233,02</u>				<u>f 42.233,02</u>

De extra jaarcontributie, ontvangen voor de verkiezingen, ad. f 6.718,-- is geheel naar de verkiezingsreserve gebracht. Zodat het exploitatiesaldo over de eerste drie kwartalen van 1969 f 14.297,16 is. Dit exploitatiesaldo is geheel verrekend met het exploitatieverlies over 1966 en 1967. Een uitgebreid rapport over de eerste drie kwartalen van 1969 is op aanvraag verkrijgbaar op het secretariaat.

Amsterdam, 7 november 1969

H. H. A. Dijsselbloem
P. Fetter

D'66 in de Tweede Kamer

Hieronder volgt in verkorte vorm een weergave van de bijdragen die de fractie de afgelopen weken leverde bij de behandeling van vier belangrijke onderwerpen. De samenstellers hebben geen energie en kostbare paginaruimte verdaan aan fraaie formuleringen en diepzinnige uiteenzettingen. Het enige doel is exacte informatie zodat de lezer zich een beter oordeel kan vormen over het werk van de fractie dat via andere media niet steeds adequaat wordt weergegeven. Het is de bedoeling met deze rubriek in volgende afleveringen van Democraat door te gaan.

De afloop van het debat over de inflatie-correctie is een veelzeggende demonstratie geworden van parlementaire onmacht. Over Biesheuvels afgang is in de dagbladen inmiddels uitvoerig bericht. Na de terugtrekking van het door de regering onaanvaardbaar verklaarde amendement. Kieft leverde Van Mierlo een bijdrage tot de discussie die we hieronder letterlijk laten volgen:

"Meneer de voorzitter. Het is interessant om te zien welk algemeen beeld de voorpagina's van de dagbladen de laatste maand sinds het begin van de algemene beschouwingen aan de Nederlandse bevolking hebben getoond. Dit zijn koppen die ongeveer in de volgende stijl zijn:

Wat zal Biesheuvel doen?
Biesheuvel rebelleert
Biesheuvel zet kabinet onder druk
Biesheuvel legt bom
Biesheuvel houdt vol
Biesheuvel zet zich schrap
Biesheuvel houdt beslissing aan
Biesheuvel houdt het been stijf
Biesheuvel speelt hoog spel
Biesheuvel geeft geen krimp
Biesheuvel zet door

Het lijkt wel een serie van Jo van Ammers-Küller, waarmee ik dan natuurlijk niets ten nadele van Jo van Ammers-Küller wil zeggen. Daarnaast werden wij ongeveer dag in dag uit gevoerd via een convent naar een moderamen, van Winterswijk naar radicalen. Kortom, het vaderland bleef een maand dag in dag uit in de ijzige publiciteitsgreep van de heer Biesheuvel. Het Nederlandse volk hield de adem in. Het is maar goed dat we weer mogen uitademen van de heer Biesheuvel, anders waren wij allen gestikt.

Intussen is het zo dat de heer Biesheuvel en de a.r. -fractie overal zijn blijven volhouden dat hij een zakelijke discussie had met de minister. Het gesprek moest openblijven, het moest een zakelijke discussie blijven met zakelijke argumenten en niets anders.

Alleen aan het einde van de algemene beschouwingen was het al evident dat er helemaal geen zakelijke discussie was en dat er voor een zakelijke discussie geen ruimte meer open was. Mijn fractiegenoot De Goede en ik hebben toen na de laatst gesproken woorden van de heer Witteveen gevraagd: Mijnheer Witteveen, de heer Biesheuvel heeft gezegd dat het standpunt voor hem open was en dat hij het vertrouwen heeft dat het voor de regering ook open is. Kunt u zeggen of het open is voor u? De heer Witteveen zei: ik heb niets toe te voegen aan de verklaring waarin niet werd gezegd dat het open was.

Het was toen al duidelijk dat er geen zakelijke discussie meer was en dat het voor de regering vaststond dat zij vasthouden aan deze f 600 miljoen. Nu moeten wij gewoon constateren dat wij in deze twee dagen dat wij hier hebben gezeten ook eigenlijk niets anders hebben gedaan dan twee dagen de schijn ophouden van een zakelijke discussie. Twee dagen lang vlogen de complimenten voor elkaars standpunt, dat men dan niet kon delen, en het respect daarvoor, door de Kamer als een niet meer weg te krijgen spook van beminlijkheid. Niemand kwam echter tot elkaar en de zakelijke discussie is opgehouden en bleek helemaal nergens in uit te monden dan alleen in een politiek feit.

Het enige wat ik hier wil constateren is dat ik dit persoonlijk een devaluatie vind van het parlementaire overleg, en dat ik maar één ding hoop, namelijk dat de heer Biesheuvel misschien heeft geleerd, dat in dit soort coalities, in dit staatsrechtelijk bestel, is gebleken, dat een werkelijk zakelijk overleg ontzaglijk moeilijk is".

Imkamp-Den Toom-flexible response

Imkamp sneed bij de behandeling van de begroting van defensie (30/10 en 4/11) de verandering aan die zich in het strategische denken aan het voltrekken is: geldt de theorie van de "flexible response" nog?

In alle officiële stukken van de Nederlandse regering over de NAVO-strategie, te beginnen met de defensienota van 1964, wordt uitgegaan van de gedachte dat een conventionele aanval van het Warschau-pakt beantwoord moet worden met conventionele wapens. Pas als dat conventionele antwoord onvoldoende resultaten heeft moet overgegaan worden tot het inzetten van tactische nucleaire wapens, maar eerst wordt gedreigd met een dergelijke inzet. De tactische a-wapens worden dus gebruikt als dreiging om onderhandelingen af te dwingen. Zijn eenmaal de tactische a-wapens ingezet dan verglijdt de situatie automatisch naar het gebruik van intercontinentale a-wapens. Het Nederlandse beleid is in verband hiermee steeds gericht geweest op het verhogen van de conventionele drempel.

Volgens Imkamp is blijkens de toelichting op de defensiebegroting 1970 deze theorie verlaten. In deze toelichting wordt gesproken van "een variabele verscheidenheid van zowel nucleaire als niet-nucleaire afweermogelijkheden". Anders gezegd: ook bij een conventionele aanval kunnen van meet af aan tactische nucleaire wapens worden ingezet.

Eventuele onderhandelingen kunnen slechts afgedwongen worden door bedreiging met strategische a-wapens (intercontinentale raketten), waardoor op voorhand een veel groter stuk destructie wordt geaccepteerd. Volgens Imkamp maakt deze verandering van beleid de politieke consultatie illusoir. Als de bondgenoten pas geraadpleegd worden als de tactische a-wapens zijn ingezet is de principiële beslissing al genomen. De Amerikaanse president is de enige die deze belangrijke politieke beslissing neemt. De bondgenoten staan er buiten. Imkamp illustreerde de verandering in de theorie met Amerikaanse literatuur. Volgens Amerikaanse deskundigen kunnen met intercontinentale raketten beter onderhandelingen worden afgedwongen dan met tactische a-wapens. Bovendien biedt de nieuwe theorie een betere bescherming aan de Amerikaanse divisies in Europa. Volgens Imkamp zien zowel Duitsland als Engeland voordeel in de nieuwe theorie. De Duitsers omdat zij een minder groot verlies van territorium behoeven te verwachten, de Engelsen omdat zij buiten het bereik van de tactische wapens zullen blijven. Nederland heeft echter grote nadelen te duchten van de verandering in het denken, omdat de wapens juist op ons land zullen worden gericht. Zonder dat ons land er iets over te zeggen heeft zal de Randstad doelwit zijn van tactische a-wapens. Met nadruk wees Imkamp op het ongewenste van deze situatie. Het land boven welks grondgebied a-wapens dreigen te worden ingezet moet een vetorecht hebben.

Minister Den Toom ontkende dat er een verandering plaats heeft gehad in het strategische denken. Altijd is volgens hem gedacht aan een onmiddellijke inzet van tactische a-wapens.

Imkamp: als de militairen dat voortdurend hebben gedacht is er inderdaad niets veranderd, maar dan heeft de minister wel het parlement onvoldoende ingelicht.

Imkamp diende tenslotte een motie in waarin wordt overwogen dat onvoldoende duidelijk is dat geen fundamentele wijziging van de flexibele response conceptie heeft plaatsgehad; dat onvoldoende is aangetoond dat in de thans (door de minister) naar voren gebrachte conceptie van de flexibele response grotere waarborgen liggen voor de veiligheid van de Westeuropese landen, met name Nederland; dat daarentegen op basis van de thans verstrekte gegevens eerder moet worden gevreesd dat in deze conceptie de kansen op een sneller afglijden naar een voor ons land desastreus nucleair conflict zijn vergroot. De motie spreekt op grond van al deze overwegingen uit dat voorshands de goedkeuring moet worden onthouden aan een strategie welke gebaseerd is op de in genoemde conceptie ontwikkelde gedachtegang. Tenslotte wordt in de motie de regering uitgenodigd de kamer een nota te zenden waarin een uitvoerige feitelijke uiteenzetting wordt gegeven van de ontwikkelingen van de flexibele response-gedachte en waarin een gedetailleerde motivering wordt gegeven van het standpunt van de Nederlandse regering op dit moment.

Uit de kamerdiscussies bleek dat de PvdA zich kon verenigen met een klein gedeelte van de overwegingen en met het uitvoeringsgedeelte van de motie. Enkele fractieleden van de PvdA stonden achter de gehele motie. De PvdA verzocht Imkamp -- mede terwillen van de eenheid van de oppositie -- de motie in te korten zodat slechts het uitvoeringsgedeelte zou overblijven. De fractie van D'66 wilde op dat verzoek niet ingaan omdat (a) dan nog geen meerderheid behaald zou worden en (b) D'66 geen aanleiding zag op kunstmatige wijze de interne verdeelheid binnen de PvdA-fractie te maskeren. Dit standpunt werd nog versterkt door een onderhandse mededeling van de KVP-er Jansen die liet weten het persoonlijk met de motie eens te zijn. De KVP-fractie had echter besloten om toch tegen de motie te stemmen, ook als deze beperkt zou worden tot het uitvoeringsgedeelte (het vragen van de nota).

Bij de stemverklaringen bleek echter totaal onverwacht dat de ARP de motie wilde steunen mits zij beperkt werd tot het uitvoeringsgedeelte. Hierdoor werd de kans op een meerderheid reëel. Ook leek het mogelijk dat minister Den Toom de motie wilde overnemen. Daarom werd de motie ter plekke gewijzigd (beperkt tot het uitvoeringsgedeelte) en in herziene versie ingediend. Bij de stemming werd de motie echter verworpen, maar de minderheid was groot (D'66, PvdA, ARP, PSP en PPR). Op basis van nieuwe publicaties in de bladen aangesloten bij de GPD en in de Herald Tribune ging de fractie een week later tot nieuwe actie over. Op donderdag 27 november vroeg Imkamp de minister van defensie naar de juistheid van deze publicaties die handelen over de bijeenkomst van de nucleair planning group van de NAVO. Tijdens deze bijeenkomst zouden Britse en Westduitse documenten zijn goedgekeurd waaruit een verlaging van de atoomdrempel zou blijken. Imkamp vroeg opnieuw om een nota met het Nederlandse standpunt. Bij het ter perse gaan waren de vragen van Imkamp al gepubliceerd, maar nog niet gesteld en beantwoord.

Nypels-Schut-Ruimtelijke ordening

Nypels legde bij de behandeling van de begroting van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (11/11 en 13/11) het accent vooral op de ruimtelijke ordening. Voorgaande jaren besteedde hij het grootste deel van zijn spreektijd aan de volkshuisvesting. Hij diende een motie in waarin wordt geconstateerd dat bij de vele instanties die betrokken zijn bij de ruimtelijke ontwikkeling van het Noordelijk Deltagebied een aantal zeer uiteenlopende opvattingen bestaan t. a. v. de ruimtelijke ontwikkeling waardoor bijzondere spanningen en grote onzekerheid ontstaan. De motie vroeg de regering - als uiteindelijk verantwoordelijke instantie bij de begroting 1971 een nota te publiceren met een integrale visie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het Noordelijk Deltagebied op middellange termijn en met aanduiding van de middelen waarmee de regering deze visie denkt te realiseren.

Volgens Nypels dreigt een chaotische ontwikkeling in het noordelijke Deltagebied te ontstaan omdat de gemeentebesturen (vooral Rotterdam),

Rijnmond, G. S. van Zuid-Holland, de rijksoverheid en het overlegorgaan Zeehaven Zuidwest Nederland uiteenlopende visies hebben. Een goed geconcretiseerde visie van de rijksoverheid ontbreekt. De tweede nota ruimtelijke ordening is te summier. Voorbeeld: op grond van deze nota kan men concluderen tot (a) een grote Rijnpoorthaven; (b) een kleine Rijnpoorthaven; (c) helemaal geen Rijnpoorthaven. Door de uiteenlopende visies dreigt het Noordelijk Deltagebied de dupe te worden van een zuiver economisch georiënteerde expansie. Nypels wilde geen volledige visie van de rijksoverheid vragen voor het hele Deltagebied omdat de benodigde studies nog niet voltooid zijn. De deelstudies voor het Noordelijk deel zijn echter wel zo ver gevorderd dat voor dit gebied binnenkort wel een visie gegeven kan worden, met duidelijke beleidslijnen voor zaken als zeehavenontwikkeling, uitgiftebeleid, industrievestiging en leefmilieu. De motie werd verworpen. Opvallend was dat behalve de PSP en de CPN ook de VVD voor stemde.

Veel aandacht wijdde Nypels aan de tekortkomingen die zich voordoen bij het functioneren in de praktijk van de wet op de ruimtelijke ordening. Vorig jaar al besprak Nypels de inspraakmethodiek van de principiële kant bezien. Minister Schut beloofde toen, op Nypels verzoek, te zullen experimenteren met verschillende manieren van inspraak. Omdat voor deze experimenten een periode van vier à vijf jaar nodig is liet Nypels deze principiële kant nu grotendeels onbesproken om zich te concentreren op de tekortkomingen die zich bij het thans geldende wetskader voordoen. Hij kwam tot de conclusie dat de verschillende procedures beter tot hun recht moeten komen, zoals de ter visielegging, de afhandeling van bezwaarschriften. Ook de criteria inzake industrievestiging behoeven verbetering. In bestemmingsplannen en streekplannen moet duidelijk in zones worden aangegeven welke criteria gelden t.a.v. de zwaarte van de industrieën, de kans op risico's en de gevolgen voor het leefmilieu. Voorts concludeerde Nypels dat met name de broeiprocedure moet worden verkort om het anticipatieverschijnsel (het sluiten van overeenkomsten vooruitlopende op de uitspraken inzake bezwaarschriften) te verminderen.

Nypels stelde vervolgens een geheel nieuwe wettelijke procedure voor t.a.v. onderwerpen op het gebied van ruimtelijke ordening waarvoor thans helemaal geen wettelijke procedure is vastgelegd (de keuze van militaire oefenterreinen en van "leidingstraten" (tracés van gas- en olieleidingen e.d.) of waarvoor de bestaande procedure onvoldoende is (zoals de Rotterdamse havenontwikkeling die, hoewel van nationaal belang, in feite wordt overgelaten aan de gemeente Rotterdam). Voor al deze onderwerpen van zwaarwegende betekenis bepleitte Nypels het tot standbrengen van "nationale facetplannen". Een dergelijk nationaal facetplan moet door de meest gereede partij worden aangevraagd bij de minister belast met de zorg voor de ruimtelijke ordening. Het plan zal de burgers rechtstreeks binden op overeenkomstige wijze als het gemeentelijk bestemmingsplan, waarvoor het in de plaats treedt. Het kan betrekking hebben op één of meer facetten van het beleid voor bepaalde regio's of voor het gehele land. Als de minister het verzoek van de meest gereede partij inwilligt stelt hij -- de Rijksplanologische Commissie alsmede de betrokken gemeenten en provinciale besturen gehoord -- het ontwerp voor het facetplan vast. Het ontwerp ligt gedurende zes weken ter secretarie van de betrokken gemeenten voor ieder ter inzage. Iedereen kan bezwaren indienen bij de Raad van State. Binnen drie maanden na afloop van de termijn van terzieslegging beslist de Kroon, de Raad van State gehoord, over de vaststelling van het facetplan. Van de beslissing wordt mededeling gedaan aan de Staten-Generaal; de beslissing heeft geen rechtskracht binnen een termijn van zes maanden na deze mededeling, tenzij de beide Kamers der Staten-Generaal deze mededeling op een vroeger tijdstip voor kennisgeving hebben aangenomen. Deze procedure garandeert voldoende inspraak van de burgers en de gekozen volksvertegenwoordigers. Nypels heeft van minister Schut geen exact antwoord gekregen op dit voorstel voor een nieuwe procedure. Wel beloofde de minister het voorstel voor te leggen aan de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening. In tweede termijn deelde Nypels mee zelf zijn voorstel te zullen uitwerken zodat de fractie zonodig met een initiatiefontwerp zal kunnen komen.

Dijkstra-Veringa-Democratisering onderwijs

Dijkstra's bijdrage aan het debat over de begroting van onderwijs en wetenschappen stond in het teken van de democratisering. Bij het kleuter- en basisonderwijs kan deze (externe) democratisering worden bereikt door verdere verlaging van de leerlingenschaal. Daarvoor moet echter een plan worden ontworpen. Dijkstra steunde de motie Laban (PvdA) waarin om zo'n plan wordt gevraagd. Staatssecretaris Grosheide verzette zich echter tegen een plan. Motie daarna verworpen. De nieuwe wet op het basisonderwijs is volgens Dijkstra de sleutel voor de externe democratisering. De wet moet echter niet worden ingediend voordat er uitgebreid is geëxperimenteerd, zodat herhaling van de "mammoetramp" wordt voorkomen. In de kamer ligt een nieuwe experimentenwet maar deze wet is op zichzelf geen voldoende garantie.

Dijkstra stelde voorts dat het overleg tussen het departement en het onderwijs moet worden verbeterd. Thans is er teveel versnippering waardoor de staatssecretaris kan doen en laten wat hij wil. In de toekomst moet het overleg lopen via de vier grote overkoepelende onderwijsorganisaties zodat wezenlijk tegenspel kan worden gegeven. De staatssecretaris beloofde te zullen streven naar meer centralisatie van het overleg.

Dijkstra preeft vervolgens de actie van de werkende jongeren. Door hun actie is een zaak die wat veel op de achtergrond was gekomen scherp gesteld. Het probleem van de werkende jongeren -- verder scholing -- is in feit het probleem van alle ongeschoolden tot 65 jaar

die de boot gaan missen. Volgens Dijkstra kan men het beste beginnen aan die deel-problemen die het snelste oplosbaar zijn. Voorbeelden: invoering partiele leer- en vormingsplicht voor 15- en 15-jarigen al in 1970, zoals voorgesteld in de motie-Aarden. De motie werd ingediend bij de algemene beschouwingen en toen verworpen. Een overeenkomstig amendement-Aarden werd bij het onderwijsdebat ingediend en verworpen. Het departement wil de bedoelde leer- en vormingsplicht pas in 1971 invoeren. Verder moet zo snel mogelijk na 1971 begonnen worden met het invoeren van een partiele leer- en vormingsplicht voor 16-, 17-, en 18-jarigen. De snelheid is afhankelijk van de beschikbare leerkrachten en faciliteiten. De leer- en arbeidsovereenkomst moet zo snel mogelijk worden ontkoppeld. Het inmiddels aangevraagde SER-advies moet over enkele maanden binnen zijn. Zo niet dan moet de minister zelf beslissen. De minister deelde mee dat hij half januari zal beslissen. Verder beloofde de bewindsman dat het cursusgeld (zeftig gulden per cursus van een jaar) zal worden afgeschaft. Met dit laatste gaf hij gehoor aan de motie-Bakker (CPN) die vorig jaar door D'66 werd gesteund maar door de kamermeerderheid werd verworpen.

De vernieuwing van de bestuursstructuur van de universiteiten noemde Dijkstra een middel tot een doel (verbetering van wetenschappelijk onderwijs, onderzoek en vorming) dat nog volop in discussie is. Dijkstra noemde twee overwegingen om accoord te gaan met een van boven af op te leggen nieuwe bestuursstructuur:

- (1) de vernieuwing wordt vermoedelijk het meest tegengehouden door de oude toplaag, zodat doorbreking alleen van bovenaf mogelijk is.
- (2) de huidige ontwikkeling laat geen periode van twee à drie jaar meepraten meer toe.

De nota-Veringa noemde Dijkstra geschreven uit angst voor de gebeurtenissen. De nota regelt zoveel dat de kans groot is dat zij het gesprek blokkeert. Te veel details worden geregeld waardoor de kans op onrust toeneemt zodat de nota zich tegen zichzelf kan keren. Dijkstra diende tenslotte een motie in waarin de universiteitsraad als hoogste orgaan wordt voorgesteld. Het universiteitsbestuur moet werken binnen de richtlijnen en onder controle van de raad. De samenstelling van de raad kan op den duur per universiteit verschillen, variërend naar de eigen wensen. Bij gebrek aan ideeën thans moet de samenstelling voor de overgangsfase worden voorgeschreven. Verandering later moet echter mogelijk blijven. D'66 wil in de raad geen vertegenwoordiging van vijf geledingen maar van drie: staf (wetenschappelijke staf en docenten samen), technisch en administratief personeel, studenten. Veringa wil volgens zijn nota staf en docenten apart vertegenwoordigen en wenst verder maatschappelijke vertegenwoordigers.

Volgens Dijkstra is er wel een relatie tussen maatschappij en universiteit maar die wordt niet gelegd door het opnemen van een aantal figuren in de raad doch door de manier van onderwijs geven. Om te voorkomen dat de universiteitsraad uiteenvalt in drie zuilen moeten in de raad de afdelingen en faculteiten vertegenwoordigd zijn (iedere afdeling/faculteit door vertegenwoordigers van staf, technisch en administratief personeel en studenten). Zo komt men tot een onderwijskundige en functionele representatie in de universiteitsraad.

Op niveau's beneden de raad moet grote vrijheid bestaan om onder verantwoordelijkheid van de raad eigen bestuurs- en onderwijsvormen te vinden. De motie waarin al deze denkbeelden waren neergelegd werd onderwerp van een merkwaardig politiek spel. Op verzoek van minister Veringa verklaarde Dijkstra zich bereid de motie aan te houden. De fractie van de CHU had ideeën die overeenkomst vertoonden met stukken van de motie. Aan het slot van het debat eiste Schmelzer echter onverwacht toch stemming, waarna de motie werd verworpen (ook de CHU stemde tegen).

Bij de behandeling van de nota Achtste Medische Faculteit stelde Dijkstra dat deze nota een aantal argumenten opsomt die niet tot Maastricht als vestigingsplaats leiden. Er zijn echter andere argumenten voor het vestigen van instelling van wetenschappelijk onderwijs in Limburg. De eerstvolgende medische faculteit komt eerder toe aan Twente in verband met de verbetering van de gezondheidszorg die het gevolg is van een nieuwe faculteit in het betrokken gebied. Ook de aanwezigheid van de T.H. Twente doet de voorkeur geven aan Twente als vestiging voor de volgende medische faculteit.

Dijkstra verklaarde zich echter niet tegen Limburg nadat uit het antwoord van de minister was gebleken dat (a) de vestiging van andere faculteiten in Maastricht niet zal hoeven te wachten op de vestiging van de medische faculteit aldaar; (b) ook Twente (en Brabant) zullen worden uitgebouwd met een medische faculteit.

De Goede-Witteveen Dekkingsplan en inflatiecorrectie

Bij het Tweede Kamer-debat over het dekkingsplan 1970 (18/11 en 19/11) noemde De Goede de in de regeringsverklaring van 1967 aangekondigde ombuiging van de overheidsuitgaven volstrekt mislukt. In tegenstelling tot de bedoeling zijn de overheidsuitgaven sterker gestegen dan het nationaal inkomen: De belastingdruk was in 1967 26,2% van het nationaal inkomen en stijgt tot 30% in 1970. De stijging is drie maal sneller dan in de acht jaren vóór 1967. Ondanks deze sterke stijging zijn de begrotingstekorten (in de "slechte" jaren van Cals nog 1 à 1,5 miljard) gegroeid tot 2,5 à 3 miljard onder Witteveen. De staatsschuld is onder het bewind Witteveen met 11 miljard gegroeid tot 29 miljard, (tijdens Liefinck daalde de staatsschuld met 10 miljard). De Goede's conclusies: voorgenomen beleid is volstrekt mislukt, waardoor ieder jaar grote spanningen in de coalitie te verwachten zijn. Ieder jaar moeten extra dekkingsmiddelen worden gezocht, waarover dan weer flink wordt gekibbeld. De situatie is dit jaar nog meer gecompliceerd door het volstrekte falen van het prijsbeleid tengevolge van de invoering van de BTW en door de ongekende inflatoire ontwikkeling. De regeringspartijen

hebben de regering unaniem afgebracht van de voorgestelde BTW-verhoging in 1970, waardoor een aantal gaten in de begroting 1970 zijn ontstaan die slechts door middel van een aantal noodgrepen kunnen worden gedicht (een van de noodgrepen: een afwenteling van 1 miljard op het bedrijfsleven). Bij dit alles komt dan nog de heilige koe van de 900 miljoen inflatiecorrectie.

De inflatiecorrectie is in beginsel een rechtvaardige zaak, aldus De Goede. Het programma van D'66 besteedt er aandacht aan. Het gaat echter om de vragen (a) wat gebeurt er als je de inflatiecorrectie niet aanvaardt; (b) wat gebeurt er als je de inflatiecorrectie wel aanvaardt. Als je in 1970 geen correctie van 456 miljoen aanvaardt leidt dat tot een halvering van de reële inkomensverbetering in dat jaar. Door de inflatie en door andere factoren stijgen de nominale inkomens in '69 en '70 met niet minder dan 15 à 20 procent. De reële inkomensverbetering is slechts 3 procent. Door schrapping van de correctie valt daarvan dan weer 1 à 15 procent weg. Gevolgen: opstuwung van de loonisen, sterke nominale loonstijging en géén snelheidsbeperking voor de inflatie-spiraal. Bij de veelheid van argumenten pro en contra de inflatiecorrectie heeft de bezorgdheid om deze gevolgen de doorslag gegeven. D'66 wil daarom een correctie van 450 miljoen in 1970 -- en geen 600 zoals door Witteveen voorgesteld -- omdat de overblijvende 150 miljoen dan gebruikt kunnen worden voor hetzij betere dekking, hetzij vermindering van de afwenteling op het bedrijfsleven.

T. a. v. de tweede tranche van 450 miljoen in 1971 wilde en kon de fractie zich volstrekt niet vastleggen bij gebrek aan kennis van de konsekwenties voor 1971 en latere jaren. Daarover kan pas een oordeel worden gevormd als het dekkingsplan 1971 bekend is. Daar komt bij dat een vermoedelijk drastische verhoging van de BTW in 1971 compensatiemaatregelen voor lagere inkomens nodig zal maken. Het kan nodig zijn de tweede tranche van 450 miljoen te gebruiken voor een verdere optrekking van de belastingvrije voet.

De Goede diende een amendement in waarin wordt voorgesteld de correctie voor 1970 te brengen op 450 miljoen. Na verwerping van dit amendement stemde de fractie tegen het wetsontwerp (met de verdeling 600 in 1970 en 300 in 1971). Opvallend was dat de anti-revolutionair Boersma onze argumentatie volledig onderschreef en liet weten dat hij op niet-zakelijke gronden ook voorgestemd zou hebben als de regering het amendement De Goede onaanvaardbaar zou hebben genoemd. Witteveen bepaalde er zich toe het amendement "ernstig te ontraden". Uit de mededelingen van Boersma kan men concluderen dat deze a. t. vertegenwoordiger voor dit belangrijke onderdeel zijn vertrouwen in het kabinet-De Jong heeft opgezegd.

De fractie stemde ook tegen het wetsontwerp waarin wordt voorgesteld de BTW te brengen op 4,3 procent en 13 procent. De Goede noemde het voorstel onzinnelijk omdat uit de discussies was komen vast te staan dat de verhoging per 1 januari 1971 heel wat hoger zal moeten zijn. Een poging van De Goede om door amendering de nieuwe percentages uit de wet te verwijderen -- met de bedoeling dat later dan de werkelijke percentages kunnen worden ingevuld -- mislukte. Andere overweging om tegen de stemmen: D'66 wenst geen verantwoordelijkheid te dragen voor de situatie die ontstaan is door de mislukking van het ombuigingsbeleid en het blijven vasthouden aan de 900 miljoen correctie, waardoor het bedrijfsleven een afwenteling ondergaat van 1 miljard.

Een onderdeel van het wetsontwerp verhoging BTW had betrekking op het tarief voor gebak, koekjes en biscuit. Witteveen/Grapperhaus willen dit lekkers uit het hoge BTW-tarief overbrengen naar het lage tarief. De schatkist lijdt daardoor een verlies van 61,5 miljoen gulden. Volgens de Goede kan dit geld beter voor andere doeleinden worden gebruikt. Bovendien valt niet te verwachten dat het nieuwe lage tarief in de prijzen voor de consument tot uitdrukking zal komen. Via amendering probeerde De Goede tevergeefs de tariefsverlaging tegen te houden.

De fractie ging accoord met het regeringsvoorstel inzake het 46e punt van de vennootschapsbelasting. In juni bij de behandeling van de nieuwe wet vennootschapsbelasting probeerde Witteveen het tarief te beperken tot 45 punten. De fractie was daar toen tegen. Intussen was blijkbaar de juistheid van onze opvatting tot Witteveen doorgedrongen. De fractie is accoord gegaan met het regeringsvoorstel om het al vijf jaar bestaande zesde punt van de vermogensbelasting met nog twee jaar te verlengen. De voorkeur van de fractie ging overigens uit naar het definitief maken van dit zesde punt.

Andere onderdelen van het dekkingsplan.

-- Verhoging van de motorrijtuigenbelasting en bestendiging van de tijdelijke verhoging benzine-accijns. De fractie vindt deze dekkingsmiddelen hard nodig. De bijstelling van deze vaste bedragen is gezien de inflatie juist.

-- Definitief maken van de op 1 juli ingevoerde tijdelijke verhoging van de bier- en alcoholaccijns. De fractie diende een amendement in om de tijdelijkheid te verlengen. Motieven: de Nederlandse bieraccijns is de hoogste in de EEG, twee maal zo hoog als die in België en Luxemburg; de alcoholaccijns is ook hoger, dan in België en Luxemburg. Op de Beneluxconferentie van april 1969 ging Nederland akkoord met streven naar harmonisatie. Het definitief maken van de verhogingen pasten niet in dat beleid. Na verwerping van het amendement stemde de fractie tegen het regeringsvoorstel.

Van het hoofdbestuur

Overzicht van de belangrijkste onderwerpen behandeld in de hoofdbestuursvergaderingen d. d. 13 september, 19 oktober en 1 november 1969.

13 september

- * Een brief van de Duitse '69 inzake het gebruik van het embleem van D'66 wordt na ampele discussie ter beantwoording naar een advocaat doorgezonden.
- * De wenselijkheid wordt geuit om op het congres op 13 december te Amsterdam naast de rede van Van Mierlo een of meer resoluties aan de ALV voor te leggen. Als mogelijke thema's worden genoemd: staatsrecht, democratisering van het onderwijs en democratisering van de onderneming. Teneinde een en ander te bespoedigen wordt een commissie van 5 man aangewezen, die zich hiermee zal belasten.
- * Besloten wordt een commissie bestaande uit 2 leden van het hoofdbestuur (Jongedijk en mevrouw Smits van Waesberghe) en 2 leden van de fractie te belasten met het samenstellen van een "draaiboek" met adviezen voor sprekers op verkiezingsbijeenkomsten ter beantwoording van de meest uiteenlopende vragen zowel van algemene aard als van programma-technische aard.

19 oktober

- * Besloten wordt f 30.000, -- te voteren voor de P. S.-verkiezingen en voorlopig f 10.000, -- voor de G. R.-verkiezingen, nader te bezien in maart 1970.
- * Een voorstel tot wijziging c. q. verhoging der contributie en verhoging van de afdrachten aan de afdelingen ter voorlegging aan de ALV wordt na rijp beraad verworpen.
- * De voorstellen tot wijziging en aanvulling van het huishoudelijk reglement worden besproken en op enkele punten geamendeerd.
- * De verantwoording van het hoofdbestuur in verband met de gesprekken aan de basis wordt besproken en op enkele punten gewijzigd.
- * De analyse van de landelijke partijpolitieke situatie vormt vervolgens het onderwerp van discussie. Na amendering wordt het aanvaard ter aanbieding aan de ALV.
- * De resoluties (zie vergadering d. d. 13 september) worden sterk bekritiseerd. Besloten wordt ze voorlopig aan te houden.

1 november

- * De regioreporten vormen een uitgebreid punt van bespreking; met name de gebeurtenissen in Ede en de situatie in Brabant worden behandeld, evenals de verkiezingen in Dronten.
- * Vervolgens vindt een uitvoerige bespreking plaats met leden van de commissie '70. Onderwerpen welke ter sprake komen zijn o. m.
  - de interne kandidaatstelling en het feit dat alle leden in de regio's op de hoogte dienen te worden gesteld. Er wordt toegestaan, dat de bijeenkomsten, waarin de kandidaten worden voorgesteld, ook in groepen van afdelingen mogen plaats hebben, afhankelijk van de situatie in de betreffende regio's.
  - de verzending van de stembiljetten zal uiterlijk 22 december geschied moeten zijn. 2 januari moeten de biljetten op het secretariaat binnen zijn zodat verwerking op tijd gereed zal zijn teneinde de uitslag op de provinciale congressen van 10 januari bekend te kunnen maken.
- * Het verbod tot oprichting van nieuwe afdelingen is geen belemmering tot deelname aan de G. R.-verkiezingen i. v. m. de 6-maanden termijn.
- * Tenslotte wordt aandacht besteed aan de voorbereiding van de verkiezing van het hoofdbestuur. Met name de omvang van het nieuwe hoofdbestuur vormt een punt van discussie. Een voorstel tot verkleining van het hoofdbestuur en toevoeging van gewone leden met speciale taak t. b. v. de regio's wordt verworpen, hoewel het vinden van deze mensen die bereid zijn als niet-lid van het hoofdbestuur, als verbindingsman voor een vertegenwoordiger van een of meer regio's te fungeren gemakkelijker lijkt.

Van de werkgroepen

Verantwoordelijk voor deze rubriek: N. Schwarz, Schoutenstraat 9, Den Haag, 070-245189.

Defensie

Deze werkgroep is weer tot actief leven gekomen. Zij rekent tot haar taak 1) het opstellen van het hoofdstuk defensie in het politiek programma, 2) het adviseren van de fractie, 3) het bundelen van alle in de partij aanwezige deskundigheid en belangstelling, en wel in die volgorde van urgentie.

De werkgroep hecht grote waarde aan goede communicatie met andere landelijke werkgroepen en de afdelingen. Vooral ten dienste van hen die buiten de randstad wonen, verzoekt zij de afdelingen waar mogelijk een "defensie-consul" aan te stellen. Deze behoeft niet alle vergaderingen van de werkgroep bij te wonen, maar moet plaatselijke belangstelling

activeren. Hij zal alle stukken ontvangen en dient resultaten van plaatselijke werkgroepen door te geven.

Het probleem "Demokratisering van de krijgsmacht" staat thans bovenaan de agenda. Schrijft Uw ervaring in het leger, of Uw opvatting terzake aan de secretaris: J. Idsinga, Oostboezemkade 8, Gouda. Of meldt U aan als lid van de werkgroep of als defensieconsul.

Verkeer en vervoer

Belangstellenden voor de sub-groep "Algemeen vervoer- en communicatiebeleid", in het bijzonder voor PTT-zaken, worden verzocht zich in verbinding te stellen met A. J. M. van Westerop, H. Cleyndertweg 110, Amsterdam Noord (020-278175).

Justitie

Een sub-commissie heeft een pre-advies uitgebracht over haar standpunt inzake de echtscheiding. Zodra het betreffende rapport van de werkgroep klaar is, zal dit op de gebruikelijke wijze worden bekend gemaakt.

Coördinatiecommissie gemeentepolitiek

Na een inzinking volgende op het overlijden van haar voorzitter komt deze commissie thans weer tot activiteit. Belangrijke en urgente taken zijn: 1) bijdrage tot de meningsvorming over de bestuurlijke herindeling, 2) idem over de aanvullingen t. a. v. gemeentezaken in het landelijk politiek programma, 3) het controleren en coördineren van de gemeenteprogramma's die door de afdelingen worden opgesteld. Dit laatste kan gedecentraliseerd geschieden, zodat zij die zich hiervoor opgeven niet regelmatig in de randstad hoeven te vergaderen. Deskundigen en belangstellenden geven zich op bij de secretaris J. de Bres, Valeriusstraat 234, Leiden, 01710-42772.

Sociaal-Economische werkgroep

Voorzitter Brand trad af en als zijn opvolger wordt voorgesteld P. van Schilfgaarde, Mastwijkerdijk 29, post Montfoort, 03484-502.

Rapporten

Ten einde de communicatie te bevorderen zullen rapporten van de werkgroepen voortaan als volgt behandeld worden:

- 1) toezending van een exemplaar gratis aan leden HB, fractie, programmacommissie, werkgroep die het maakte, afdelingssecretarissen, voorzitters en secretarissen van alle andere werkgroepen.
- 2) opname in Democraat van een uittreksel van een halve kolom; dit moet zodra het rapport klaar is worden toegestuurd aan de coördinator van de werkgroepen.
- 3) ieder kan meerdere exemplaren bestellen bij het secretariaat van D'66 à f 1,- per stuk (of een andere prijs, waar dit wordt vermeld).

Vergadering werkgroepvoorzitters

Deze vergadering werd op 22 november te Utrecht gehouden. Belangrijkste besluiten:

- 1) Mogelijke onderwerpen voor programmawijzigingen voor congres op 4 april: Europa, luchtvaart, defensie, echtscheiding, abortus provocatus, bevolkingspolitiek, voorlopige hechtenis, Europese veiligheid, waterverontreiniging, ondernemingsrecht (commissariaten en amendement-Overzall), bestuurlijke herindeling, landelijk deel gemeenteprogram.
- 2) De programmapunten moeten in 13-voud bij de programmacommissie zijn uiterlijk 21 januari; dit kan als ze op 15 januari op het landelijk secretariaat zijn ontvangen. De rapporten en andere documentatie behoort pas 15 februari bij het secretariaat te zijn (op zijn allerlaatst).
- 3) Bij wijze van proef zal gedurende twee maanden in de Democraat worden afgedrukt een lijst van alle stukken die door de fractie naar de werkgroepen zijn verstuurd.
- 4) Ten behoeve van betere coördinatie tussen de werkgroepen zal maandelijks in de Democraat een lijst gepubliceerd worden van de onderwerpen waar de werkgroepen aan werken. Telkens als de staat van deze onderwerpen daar aanleiding toegeeft zal de coördinator een bespreking hebben met de betrokken voorzitters, ten einde zeker te stellen dat ook de vakgebieden die zijdelings met het onderwerp te maken hebben tijdig hun inbreng kunnen geven.
- 5) Een motie werd aangenomen om te komen tot een beleidsplan, door het instellen van een stuurgroep die dit in dialoog met de werkgroepen tot stand zal brengen (zie tekst van deze motie elders in dit nummer).
- 6) Aan het hoofdbestuur zal worden voorgesteld ter verbetering van de besluitvorming op congressen niet alle, doch slechts de belangrijkste of fundamentele amendementen in het plenum te behandelen. De sectievergadering kan binnen het raam van dit totaalbeeld over overige amendementen beslissen. Wel zal een commissie van "wijze mannen" die neutraal tegenover de werkgroep staan de selectie moeten maken van wat er naar het plenum gaat.

Vergadering programmacommissie

Deze commissie boog zich op 24 november over de concept tekst van de vijfde druk van het politiek programma, die in januari zal verschijnen, nadat ook de wijzigingen van het december congres zullen zijn aangebracht. Daarnaast werden de volgende data vastgesteld m. b. t. tot het april congres:

15 januari - Inleveren programmapunten bij secretariaat

22 januari - Vergadering programmacommissie ter studie van ingekomen voorstellen. Eerste selectie

23 januari - 1 februari - Besprekingen met indianers

2 februari - Vaststellen definitieve voorstellen

7 februari - Inleveren copy voor Congresdemocraat

21 februari - Verschijnen Congresdemocraat

4-5 April - Congres te Rotterdam

Ook is besloten enkele deskundigen aan te zoeken om het hele programma te "kosten", d. w. z. de kosten te bepalen van al onze wensen.

Europa-rapport

De sub-groep Europa van de werkgroep buitenland heeft een rapport gemaakt, dat als basis zal dienen voor voorstellen tot wijziging van het programma op het april congres.

Hieronder een summary:

Na een motivering van een Europa-politiek vanuit Nederlandse gezichtshoek, geeft het voorstel twee interne en twee externe Europese motieven tot integratie; deze dient geheel Europa te omvatten. Drie feiten staan daarbij centraal: de Duitse deling, de relatie met Rusland en de verhouding tot Amerika. De subgroep is zich ervan bewust, dat de ontwikkelde conceptie een lange-termijn-zaak is, maar meent deze voor het korte-termijn-beleid onontbeerlijk als referentie-kader.

Ten aanzien van de Europese Gemeenschappen formuleert de subgroep drie eisen; de inspraak van de burger staat daarbij centraal.

Vervolgens komen drie punten aan de orde die de West-Europese integratie in groter verband betreffen. De EEG wordt daarbij niet als een heilige koe gezien, maar wel als een der zeer belangrijke middelen tot integratie.

Tenslotte formuleert de subgroep vier punten die op Europa als geheel betrekking hebben.

Aan het voorstel van de subgroep is een alternatief-voorstel van de heren Brinkhorst en Jacquet toegevoegd, dat in wezen beperking van de integratie tot de (vergroete) EEG inhoudt. Voorts staat in het alternatieve voorstel de band met Amerika centraal alsmede de absolute prioriteit van een non-atomair West-Europa.

Het rapport wordt naar afdelingen en werkgroepen gestuurd, en is à f 1,- verkrijgbaar bij het secretariaat onder No. XVIII.

Van de afdelingen

D'66 in Den Haag

De samenstelling van het nieuwe bestuur van D'66 in Den Haag, dat werd gekozen tijdens de algemene ledenvergadering op 15 november en bij die gelegenheid werd uitgebreid van 7 tot 8 bestuursleden bestaat uit:

voorzitter	: M. L. Wijvekate, Dignaland 78	tel. 858987
secretaris	: S. C. Klopstra, Roggekamp 117	(na 18 uur) tel. 855653
	(in spoedgevallen: 61441 toestel 5297)	
penningm.	: H. A. Schaper, Badhuisweg 157	tel. 550648
leden	: Mej. L. Bezemer, Sportlaan 800	tel. 322703
	J. van Donk, Heliotrooplaan 116a	tel. 393316
	J. de Leede, Riënzistraat 30	tel. 397352
	B. Markowski, Tomatenstraat 160	tel. 681617
	Mevr. S. M. Molenberg-Weijl, Kraaienlaan 32	tel. 680300

D'66 in Doetinchem

Vier politieke partijen in Doetinchem zullen met een gezamenlijke kandidatenlijst deelnemen aan de volgend jaar te houden verkiezingen voor de gemeenteraad. Dat is in een gecombineerde ledenvergadering van D'66, PPR, PSP en Democratisch Gemeentebeleid (een groep van voormalige leden van de PvdA te Doetinchem).

Tijdens oriënterende besprekingen zijn de vier partijen tot de conclusie gekomen dat tussen de mentaliteit van de vier onderscheiden groeperingen in Doetinchem zo weinig verschillen bestaan dat het onverantwoord is afzonderlijk aan de raadsverkiezingen deel te nemen.

In de vergadering is in principe overeenstemming bereikt over de programmapunten, die tijdens de verkiezingscampagne centraal zullen worden gesteld.

D'66 in Zuid-Kennemerland

Geacht Bestuur,

Ondergetekenden, leden van D'66, afd. Zuid Kennemerland, zijn van mening dat D'66 zich teveel afzijdig houdt van de pogingen van andere groeperingen om te komen tot een politieke vernieuwing in Nederland. Van een actieve breekijzerfunctie van D'66 is vrijwel geen sprake meer sinds het contact met andere partijen in Leiden werd afgewezen en sinds het "gesprek aan de basis" is gestrand.

Bovendien zijn wij van mening dat D'66 onduidelijk voor de kiezers dreigt te worden. Immers, aan de ene kant wijst men "officiële" gesprekken met andere partijen af en aan de andere kant werkt men op plaatselijk niveau met allerlei partijen samen. Soms is dit zelfs een zeer nauwe vorm van samenwerking (PAK-lijsten in Lelystad, Dronten en Almelo).

Aangezien ondergetekenden van mening zijn dat de vernieuwingsbeweging, die aan de gang is, enkele nieuwe krachtige impulsen nodig heeft, vragen zij het hoofdbestuur:

- dat ze enkele D'66 waarnemers naar het PAK-overleg in Den Haag stuurt.
- dat ze spoedig nieuwe initiatieven ontplooit die vóór 1971 moeten resulteren in een alternatief van de regering de Jong.
- dat ze een duidelijke uitspraak doet over de verregaande vorm van samenwerking die plaatselijke D'66 afdelingen bereikt hebben met andere partijen (b.v. Dronten en Lelystad).

Wij hopen spoedig een reactie van U te mogen ontvangen op bovengenoemde drie punten, aangezien bij ons aan een uitspraak van U hierover een dringende behoefte bestaat.

Met vriendelijke groet,

H. Jansen Schoonhoven-Vis, P. Karsdorp, J. ten Brink,
C. G. Jansen, J. Ankum, A. Kraak, A. Dirks, Mej. A.
Samson, P. Jonker, J. de Wit, M. L. v. Oort en J. D. v.
Ketwich Verschuur.

D'66 in Amsterdam

Drie weken later dan oorspronkelijk in de bedoeling lag werd deze maand in het Amsterdamse Apollo Hotel Idee '66 gelanceerd. Het is een pront drukwerkje, goed ogend en vervaardigd van kwaliteitspapier. Uitgeefster is de Amsterdamse afdeling van D'66, die de acht pagina's voor de prijs van f 1,75 ('de prijs van een pakje sigaretten', zegt voorzitter Martini verlekkerd) in de boek- en tijdschriftenhandel te koop aanbiedt.

Voor die somma verwerft men zich niet slechts genoemde brochure, doch tevens het recht om mee te beslissen over het gemeenteprogram van D'66, om kandidaten te stellen voor de raadsfractie van de partij, om kandidaat gesteld te worden en om uiteindelijk in voorverkiezingen (de eerste Nederlandse "primaries") de uiteindelijke kieslijst te bepalen. Geen geld.

D'66 in Voorburg

De afdeling Voorburg van D'66 heeft in een brief aan B. en W. te kennen gegeven dat zij het niet eens is met het beleid van het college inzake de besturing van het sportcomplex de Vliegermolen in Voorburg. Men is van mening dat de leiding in 1970 bij een door B. en W. aangeestelde, zeer zakelijke directeur moet berusten en niet bij het college zelf.

Die directeur zal dan een grote bevoegdheid moeten hebben met het zelfstandig besturen van het zwembad en de sporthal. Hij en zijn medewerkers zullen flinke premies moeten ontvangen bij een bijzonder vindingrijk of ijverig optreden of bij een relatief laag verlies.

GOEDKOOP TE KOOP

te verkrijgen via de Stichting Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad, Joh. v. Oldenbarnevelddaan 107, Den Haag.

ACTA POLITICA

Tijdschrift voor politicologie
Verschijnt driemaandelijks
Abonnementsprijs f 22,50; via NPJCR f 14,-- per jaar.

INTERNATIONALE SPECTATOR

Tijdschrift voor internationale politiek
Verschijnt 2 maal per maand
Abonnementsprijs f 25,--; via NPJCR f 15,-- per jaar.

KATERNEN 2000

Uitgave van Werkgroep 2000
Verschijnt 10 maal per jaar
Abonnementsprijs f 16,50; via NPJCR f 12,50 per jaar.

CURSUS "MET HET OOG OP DE USA"

Uitgave van Werkgroep 2000
Cyclus van 12 essays
Totale prijs f 15,--; via NPJCR f 10,--

OOST-WEST

Uitgave van de Stichting Nederlands Instituut voor studie van en informatie over Oost-Westbetrekkingen.
Verschijnt driemaandelijks
Abonnementsprijs f 18,50; via NPJCR f 10,-- per jaar.

Door de NPJCR uitgegeven brochures:

Prijs (incl. verzendkosten)

Politieke Concentraties	f 1,--
Oordelen en Vooroordelen van Nederlandse Jongeren	f 1,25
Politiek Jongerenwerk	f 1,--
Sfeer, Mentaliteit, Democratie Binnen de Krijgsmacht	f 1,--
NAVO, Zin en Weerzin	f 1,--
Dokumentatie Democratie	f 2,25
De Binnenlandse Situatie en de Sovjet Unie na Praag 1968, samenvatting van een lezing van Victor Zorza	f 0,50

POLITIEK VOOR DE BOEKENPLANK

Ideologie

G. van Benthem van den Bergh studeerde in Leiden en was in die tijd overtuigd van de principiële juistheid en redelijkheid van de Westerse politiek. Een verblijf op het Center for International Affairs van Harvard bracht hem tot andere inzichten. Daarom zal zijn bij Ven Gennep in Amsterdam verschenen boek "De ideologie van het westen", een bundel essays, kritieken en polemieken, ongetwijfeld veel lezers vinden. Op de achterkant van het boek - niet duur voor nog geen negen gulden - staat: "Hoe geringer de ervaringswereld van een "vijandig" volk, hoe gemakkelijker het is om het beeld van de staat en de samenleving welke die vijand vertegenwoordigen te laten beantwoorden aan het beeld dat onze vijandschap rechtvaardigt". Een volzin om enkele malen nauwkeurig te lezen.

Dialectiek

Psychiaters, filosofen, politieke activisten, anarchisten en marxistische intellectuelen hebben hun gezichtspunten over de maatschappij in essayvorm gebundeld in het boek "Dialectiek der bevrijding", een uitgave voor net geen tien gulden van Van Gennep in Amsterdam. Met als centraal punt de behoefte individu en samenleving te bevrijden uit een cultuurbeeld van repressie, geweld en destructie kwam in 1967 in Londen het "Congress of the Dialectics of Liberation" samen. Daar werden de sociale en politieke problemen van de komende jaren bediscussieerd en gedefinieerd. De neerslag van dit congres is in dit boek te vinden. Samensteller David Cooper zorgde voor essays van onder andere Stokely Carmichael, Paul Goodman, Herbert Marcuse en Lucien Goldmann. Een voortreffelijke benadering van de crisisproblemen van de Westerse wereld.

Neutraal

Het tweede deel van dr. L. de Jong's geschiedschrijving "Neutraal" begint met een voortreffelijke schets van de persoon van Koningin Wilhelmina, waarin hij haar taakopvatting schetst en de bepalende factoren van haar beleid tijdens deze oorlog duidelijk naar voren komen. Aan de orde komen de conflicten die ertoe leidden dat generaal Reynders als opperbevelhebber door generaal Winkelman werd opgevangen, het werk van de Engelse geheime dienst in Nederland, de geheime contacten met de militaire leiders van België, Frankrijk en Engeland, de Duitse spionage, het Venlo-incident, Mussert en het kortzichtige beleid van het kabinet-De Geer. Hoe "neutraal" ons land was in de periode kort voor de tweede wereldoorlog doet dr. L. de Jong neutraal uit de doeken. Voor achttien gulden bij de Staatsuitgeverij, voor f 38,-- de wetenschappelijke editie bij N.V. Martinus Nijhoff. In beide gevallen bijzonder leesbaar.

Twee Kennedy's

De politieke gedachten van de twee vermoorde Kennedy's, John F. en Robert, zijn door een belangrijk medewerker van de twee Amerikanen nog eens uitvoerig op papier gezet. "Het testament van de Kennedy's" heet het goudkleurige boek, uitgegeven door Het Spectrum in Utrecht voor negen gulden en twee kwartjes, geschreven door T. C. Sorensen en vertaald door Iet Houwer. Zonder meer een nuttige uitgave, alhoewel zeker niet zo origineel als de schrijver wil doen voorkomen. Heden en verleden van alle Kennedy's hebben veel pennen in beweging gebracht. Voor wie vrij nauwkeurig wil weten hoe de politieke gedachtengang van talrijke Amerikanen is, moet dit boek eens lezen.

Atjeh-oorlog

Vijfentwintig gulden om nu eindelijk eens precies te weten wat zich in de Atjeh-oorlog heeft afgespeeld, is niet veel geld. Zeker niet als schrijver Paul van 't Veer zich de moeite heeft getroost alle feiten nauwkeurig op een rijtje te zetten. Hij is ervan overtuigd met zijn boek, een uitgave van De Arbeiderspers in Amsterdam, te hebben bewezen dat de Atjeh-oorlog een doelbewuste provocatie is geweest, dat er vier Atjeh-oorlogen zijn geweest en dat deze oorlogen samenhangen met politieke en sociale veranderingen in Nederland. Overigens: Groter oorlog dan die in Atjeh heeft Nederland nooit gevoerd. In dodental (meer dan honderdduizend) is hij als militair gebeuren voor ons land onvergelijkbaar.

TELEVISIEUITZENDING

Woensdag 14 jan. Nederland 1 20.20 uur

RADIOUITZENDINGEN

Woensdag 17 dec. Hilversum 1 18.20 uur

Woensdag 31 dec. Hilversum 1 18.20 uur

Woensdag 14 jan. Hilversum 1 18.20 uur

PEPERBEK

Wie van mening mocht zijn dat naast Democraat in zijn huidige vorm geen middelen tot politieke informatie, communicatie, meningsvorming en gedachtenwisseling binnen D'66 meer aanwezig zijn, vergist zich. Peperbek is er ook. Peperbek, dat sinds juni 1967 trouw 11 maal per jaar is verschenen. Peperbek, dat reeds velen in en buiten de partij heeft weten te boeien, te inspireren en te amuseren. Peperbek, met iedere maand kritische commentaren en satire op het politieke leven in Nederland en daarbuiten.

Twee en een half jaar geleden werd Peperbek opgericht als maandblad van de Haagse afdeling van D'66. In korte tijd vond het blad zoveel belangstelling en waardering, dat ook velen buiten Den Haag abonnee werden. Aldra werd daarom besloten er een regionaal blad van te maken, in het bijzonder voor de Haagse agglomeratie. Eén van de taken van het blad was en is nieuws uit en over de afdelingen te verschaffen, maar geleidelijk aan is deze functie toch ondergeschikt geworden aan de algemene politieke beschouwingen en kritische commentaren. De kritische en onafhankelijke instelling van het blad werd in het algemeen zodanig op prijs gesteld dat enige maanden geleden besloten is Peperbek officieel geheel los te maken van de partij en zijn afdelingen. Daartoe wordt een Stichting Peperbek in het leven geroepen. Een blad is alleen maar een stuk papier. Het zijn de mensen, die er al of niet iets van maken. Bij Peperbek is dat nooit een probleem geweest. Van het begin af aan is het standpunt gehuldigd dat ieder redacteur van Peperbek was die zich als zodanig aanmeldde. Een zeer eenvoudige procedure dus, die in de praktijk uitstekend heeft voldaan. Iemand die eenmaal redacteur is wordt natuurlijk wel geacht er ook iets voor te doen. Bij degenen die zich aanmelden heeft daar nooit enig misverstand over bestaan. Ook het ontslag is eenvoudig geregeld. Als iemand het een paar nummers heeft laten afweten, verdwijnt zijn naam in alle stilte uit het volgende nummer. Dit gebeurt maar weinig, want de meesten

worden gepakt door het boeiende werk en de prettige sfeer van samenwerking. De huidige redacteurs zijn: D. Bark, A. R. van der Burg, A. C. A. Daké, A. C. de Goederen, W. S. A. N. Gorter, W. C. Olyslagers en F. W. H. Vink. Directie en administratie worden gevoerd door J. Reesink en mevr. Th. M. Reesink, penningmeester is A. J. Krom. Ondanks een redactie van zeven mensen is er nog altijd behoefte aan versterking. Vele handen maken licht werk en bovendien verhoogt dit de veelzijdigheid. Aanmelden bij het redactie-adres: Sportlaan 190, Den Haag, tel. (070) 332300.

Peperbek - hoe zou het met zo'n naam ook anders! - neem geen blad voor de mond. Omdat het geen officieel partijstandpunt vertolkt, is het geheel vrij in het innemen van standpunten en het zo nodig uitoefenen van kritiek, ook op de gang van zaken binnen D'66. In de vaste rubriek Dagvandaag worden korte commentaren op actuele gebeurtenissen gegeven. De politieke ontwikkeling in Nederland wordt op de voet gevolgd en scherp geanalyseerd. Prognoses over de naaste toekomst ontbreken niet. In de komende nummers wordt voortgebouwd aan een minimumprogramma voor deelname van D'66 aan een regering in 1971, waarover in de afgelopen nummers reeds belangrijke en belangwekkende ontwerpen zijn gepubliceerd. Mensen uit verschillende partijen komen aan het woord over de partijvernieuwing, Het PAK, de vermogenaanwasdeling, het openbaar vervoer in de grote steden worden uitvoerig besproken, zonder de gebeurtenissen in Vietnam, de "volksstemming in Nieuw Guinea, de bezetting van Tsjechoslowakije, de bevolkingspolitiek en de encyclopedie van de Paus uit het oog te verliezen. Naast uitspraken aan de basis en Spaanse pepers ontbreekt vrijwel nooit een diepgaande filosofische beschouwing over de politieke ontwikkeling op langere termijn. Bent U nieuwsgierig geworden? In dit nummer van Democraat treft U een bon aan voor het aanvragen van een proefnummer of voor het nemen van een abonnement op Peperbek. Doe het onmiddellijk. U zult er geen spijt van hebben.

O ja, verwacht geen fraaie uitvoering. Het is gewoon gestencild. Met Uw financiële hulp kan de uiterlijke vorm misschien nog eens op het peil van de inhoud komen!

PEPERBEK

ONAFHANKELIJK POLITIEK MAANDBLAD

- gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66

→ **Neem een abonnement!**

→ **Of vraag een proefnummer aan!**

→ **Zend onderstaande bon in!**

- Zie over Peperbek het artikel in dit nummer.

Hierlangs afknippen en als brief of op briefkaart geplakt verzenden

Aan de Administratie van Peperbek
Winkelstede 14, Den Haag

(aankruisen wat gewenst of van toepassing)

- 0 Zend mij een proefnummer van Peperbek
- 0 (facultatief) Ik heb f 1,- overgemaakt (of zal het echt gauw doen) als pleister op de financiële wonde, op giro 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg (ZH)
- 0 Ik wil al die rompslomp niet en abonneer mij ineens met ingang van heden op Peperbek. Daartoe heb ik f ... (leden D'66 f 7,50 per jaar, anderen f 9,--) overgemaakt op giro 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg (ZH), of ik zal het..... (zie boven)
- 0 Zend mij (ook) het speciale nummer, gewijd aan de verkiezingen voor de provinciale staten, dat aan alle leden in Zuid-Holland werd toegezonden. Kosten f 1,--. Giro zie boven.
- 0 Zend mij de twee nummers die tot nu toe gewijd zijn aan het minimum-program voor deelneming aan een toekomstige regering. Kosten f 2,- samen. Giro zie boven.
- 0 Ik wil meewerken aan Peperbek als.....
(b.v. invullen: nieter, schrijver, directeur, redacteur, bezorger, bankier, portier) en gireer daartoe f .... als tegemoetkoming in mijn eventuele loon.

Naam:

Straat:

Plaats:

Handtekening

Datum:

PEPERBEK: VOOR HET NIEUWS UIT

Rectificatie

: Definitieve handleiding verkiezingen provinciale staten 1970; uitgegeven 5 november 1969.

TER ATTENTIE VAN: Provinciale Verkiezings Commissies;
Regio-besturen;
Afdelingen;
Hoofdbestuur

Van: Commissie '70 sektie organisatie.

betreft: definitieve handleiding verkiezingen provinciale staten.

In het tijdschema bij bovenvermelde handleiding, hoofdstuk I, blz. 1. is helaas een fout geslopen:

Vermeld is, dat 2. 1. 70 de stembiljetten bij de provinciale commissies dienen te zijn. De ingevulde stembiljetten moeten echter door de leden en aanhangers rechtstreeks worden gezonden aan Postbus 1966 Amsterdam. Alleen die stembiljetten zullen worden verwerkt, die op 5. 1. 70 vóór 12.00 uur zijn ontvangen op Postbus 1966, Amsterdam.

De uitslag zal vóór 9 januari 1970, 18.00 uur schriftelijk worden doorgegeven aan de voorzitters van de provinciale verkiezingscommissies.

F. A. Hijmans

VERHUISD

Het redactie-adres van Democraat is veranderd omdat eind-redacteur Jan G. Huygens m.i.v. 1. 12. 69 is verhuisd van Loevesteinlaan 473F, Den Haag naar:

Van Trigtstraat 24
Den Haag, 070-242761

CONTRIBUTIE 1969

Mocht u de contributie voor 1969 nog niet betaald hebben, met één girokaart kunt u dit verzuim alsnog goedmaken.

Postgiro 1304900.

Contributieregeling

Leden, die een jaarinkomen hebben onder f 10.000,-- betalen f 15,-- per jaar; tot f 15.000,-- betalen f 25,-- per jaar; boven f 15.000,-- wordt men verzocht een contributie van f 50,--, boven f 25.000,-- een contributie van f 75,-- en boven f 35.000,-- een contributie van f 100,-- te betalen.

Een tweede gezindslid betaalt de helft van deze bijdragen. Na overleg met de penningmeester van het hoofdbestuur of van een plaatselijke afdeling kunnen voor bepaalde groepen (studenten, dienstplichtige militairen en werklozen) uitzonderingen worden gemaakt op bovengenoemde regeling.

